

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
เรื่อง

การท่องเที่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

นายสุพร ธรรมารักษ์

นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 8

พ.ศ. 2547

(ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า)

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลเรื่อง
โดย
อาจารย์ที่ปรึกษา

การท่องเที่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
นายสุพร ธรรมารักษ์
รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย

ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ให้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย
สำหรับนักบริหารระดับสูง

๑.๑๕.

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ)
ประธานกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตและมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้สภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเกิดวิกฤติ การหยุดหรือกอบกู้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ให้เกิดความมั่นคงและแข็งแรงไม่สามารถทำได้ โดยพึ่งภาคอุตสาหกรรมส่งออกหรือภาคเกษตรแต่เพียงลำพัง ทั้งนี้เพราะภาคอุตสาหกรรมส่งออกของไทยต้องพึ่งพาเทคโนโลยีการผลิตและวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ผลกำไรจากการส่งออกจึงค่อนข้างน้อย ทำนองคล้ายคลึงกับภาคเกษตรกรรม แม้ประเทศไทยจะมีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมกับการเกษตร และสามารถผลิตผลผลิตทางเกษตรได้มากจนเหลือเพื่อการส่งออกก็ตาม แต่มูลค่าของผลผลิตทางเกษตรค่อนข้างต่ำมาก เมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์จากภาคอุตสาหกรรมทำให้รายได้จากการส่งออกผลผลิตทางการเกษตร จึงไม่อาจช่วยแก้ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศได้มากนัก ดังนั้นอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการกอบกู้แก้ไขฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีต้นทุนในการผลิตต่ำแต่ให้ผลตอบแทนสูง เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวของชาติมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์.

รัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและจริงจังตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยมุ่งหวังจะให้การท่องเที่ยวเป็นหนทางที่จะสร้างรายได้ กระจายความเจริญ และสร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับประชาชนโดยทั่วหน้า แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ผ่านมา เน้นความสำเร็จด้านการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยละเลยการพัฒนาในด้านสินค้าและบริการของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประสบปัญหาและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพเทียบเท่าสากล โดยมีสาเหตุจากหลายประการด้วยกัน แต่สาเหตุที่เป็นรากเหง้าของปัญหา คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทางราบที่ไม่สามารถบูรณาการหรือแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐได้อย่างเป็นเอกภาพ การบริหารจัดการในทางตั้ง ในส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นไม่มีทิศทางและไม่มีความสอดคล้องเพียงพอกัน ที่จะบริหารจัดการการท่องเที่ยวการจัดการงบประมาณ เพื่อการท่องเที่ยวจะเน้นทางด้านการตลาดมากกว่าจัดสรรงบประมาณเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และชุมชนท้องถิ่น ให้มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ การขาดองค์ความรู้และศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ศักยภาพการวิจัยทัศนในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบการท่องเที่ยว.

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถทำได้โดยอาศัยความมุ่งมั่นทางการเมืองที่จะส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจังและเป็นระบบ โดยรัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังที่จะเป็นแกนนำในการแก้ไขปัญหา เป็นผู้นำในการสร้างความร่วมมือ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมในทุกภาคส่วน ตั้งแต่หน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ทุกฝ่ายเข้าใจบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีความพร้อมที่จะเข้ามาช่วยกันพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีเป้าหมาย และมีความยั่งยืนสอดตามเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายที่คาดหวังให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างคุณประโยชน์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติและประชาชนอย่างทั่วถึง.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของสถาบันพระปกเกล้า ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ อันมีคุณค่าอย่างยิ่งให้กับผู้เขียนตลอดระยะเวลาการเข้ารับการศึกษา ในหลักสูตรการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหารระดับสูงรุ่นที่ 8

ขอขอบพระคุณเป็นพิเศษในความกรุณาของ รศ.วุฒิสาร ตันไชย อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้ คำแนะนำ คำปรึกษา และแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ รวมทั้งได้ ตรวจสอบแก้ไขจนเอกสารวิชาการนี้สำเร็จสู่ดวงใจได้ด้วยดี.

สุดท้าย ขอกราบขอพระคุณผู้ที่มีส่วนสนับสนุน และให้กำลังใจ กับผู้เขียนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษา และสำเร็จการศึกษา จากสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้.

นายสุพร ธรรมมาร์กษ์

สถาบันพระปกเกล้า.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
บทที่ 2 นโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลในอดีต	3
2.2 นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลในปัจจุบัน	5
2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9 (พ.ศ. 2503-2549)	8
2.4 นโยบายการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวรัฐบาลไทย	14
บทที่ 3 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	16
3.1 องค์กรของรัฐ	16
3.2 องค์กรภาคเอกชน	32
3.3 องค์กรภาคธุรกิจเอกชน	32
3.4 องค์กรประชาชน	34
บทที่ 4 การท่องเที่ยวไทย	35
4.1 วิเคราะห์การท่องเที่ยวไทย	35
4.2 ความอ่อนแอในเชิงโครงสร้าง	37
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	42
5.1 บทบาทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย	42
5.2 บทบาทขององค์กรภาครัฐ เอกชน ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย	45
5.3 ความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น	47
5.4 บทบาทของกรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว	50
5.5 มาตรการภายใต้วาระแห่งชาติ “เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน”	52
5.6 บทส่งท้าย	57
บรรณานุกรม	

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมด้านบริการ ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของประเทศ เพราะนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำรายได้ ที่เป็นเงินตราต่างประเทศซึ่งจะเป็นผลดีต่อดุลการชำระเงินของประเทศแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน การกระจายรายได้ และสร้างโอกาสทางการค้า ไปสู่ทุกภาคส่วนของประชาชน ตั้งแต่ระดับชาติ ถึงระดับท้องถิ่น.

นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย นำมาใช้เพื่อกดดันการค้าเสรีทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศ ให้มีความแข็งแกร่งมั่นคงและเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขณะที่ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจะต้องห้ยกเอาการท่องเที่ยวมาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการฟื้นฟู แก้ไข และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศทุกครั้งไป แม้กระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักที่รัฐบาลนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายพัฒนาประเทศ ก็ได้บรรจุนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวลงไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 - 9 (พ.ศ.2503- 2549) มาโดยตลอด

รัฐบาล “คิดใหม่ ทำใหม่” ของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศให้การท่องเที่ยวเป็น “นโยบายหลักของประเทศ” และเน้นย้ำว่าการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่ทำรายได้ ให้กับประเทศสูงสุดเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกประเภทอื่นๆ เพื่อเป็นการตอกย้ำให้เห็นความสำคัญ ของการท่องเที่ยวที่รัฐบาลจะยึดถือเป็นยุทธศาสตร์ หลักในการสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รัฐบาลได้จัดตั้ง “กระทรวงการท่องเที่ยว และ กีฬา” ขึ้นเมื่อ 1 ใน 6 กระทรวงใหม่ ภายใต้แผนปฏิรูประบบราชการเมื่อเดือน ตุลาคม 2545 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา เป็นองค์กรหลักของรัฐบาล ที่จะสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับคุณภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวของประเทศให้ไปสู่สากลเป็นที่ยอมรับและประทับใจ แก่นักท่องเที่ยว ทั้งในและต่างประเทศ และเป็นกระทรวงที่มีหน้าที่พัฒนา การท่องเที่ยวตามแนวยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวของชาติ ที่มุ่งสู่ “ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย” เป็นแกนนำในการจัดการของหน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนให้สามารถร่วมกันทำงานได้ อย่างมีเอกภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย.

อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน พบว่า ยังมีปัญหาอีกมากมายที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาแหล่งท่องเที่ยว ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม , พฤติกรรมผู้ประกอบการ และการค้าที่ไม่เป็นธรรม , ความไม่ปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว , การบริการสาธารณสุขไม่เพียงพอและไม่มาตรฐาน , การขาดเอกภาพในการบริหารงานจัดการของ หน่วยงานภาครัฐ , ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น และปัญหาต่างๆ อีกมากมายหลายประการ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะต้องอาศัยความตั้งใจจริง ของภาครัฐ ที่จะต้องเป็นแกนนำในการแก้ไขปัญหา เป็นผู้นำในการสร้างความร่วมมือ ประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในทุกภาคส่วน ตั้งแต่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศชาติ .

ที่ผ่านมาความสำเร็จของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย เป็นความสำเร็จที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ของประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในด้าน การตลาด เพื่อที่จะเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยวเป็นหลัก แต่ขาดมุมมองที่จะ พัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบการท่องเที่ยว โดยพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ของการท่องเที่ยวไป พร้อมๆกับ ทั้งในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ความพร้อมของชุมชน ความพร้อมของผู้ประกอบกิจการ และ สุดท้าย ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยตรงทั้งนี้ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความพร้อม มีพลังความคิดสร้างสรรค์ และร่วมมือที่จะช่วยกันพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีเป้าหมายและอย่าง ยั่งยืน ส่งผลให้สามารถตอบสนอง เจตนารมณ์ของรัฐบาล ที่จะใช้รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นกลไกไป การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของสังคมและวัฒนธรรมไทย ให้ แข็งแรงยั่งยืนและมั่นคงตลอดไป.

บทที่ 2

2. นโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบายการท่องเที่ยว ของรัฐบาลในอดีต

รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวมานานกว่าครึ่งศตวรรษ นับตั้งแต่ปี 2479 กระทรวงเศรษฐกิจในขณะนั้น ได้วางแผน และวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประการคือ (เสรี วังส์ไพจิตร.2534: 108)

1. งานโฆษณาชักชวนนักท่องเที่ยว
2. งานรับรองนักท่องเที่ยว
3. งานบำรุงสถานที่ท่องเที่ยวและที่พัก

ในปี พ.ศ. 2503 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้จัดตั้ง “สำนักงานองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” (อสท) ขึ้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2503 โดยมีจุดมุ่งหมายส่งเสริม และเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และได้กล่าวสุนทรพจน์อันแสดงถึงแนวความคิดที่จะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ความตอนหนึ่งว่า (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2529 : 11-12)

“.....บัดนี้เรากำลังชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ เพื่อเปิดสำนักงานองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นอีก สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นเครื่องมืออันที่จะสร้างสรรค์ความเจริญทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศชาติ อันเป็นที่รักของเราทั้งสิ้น ผลประโยชน์ที่รัฐจะพึงได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้ หากเป็นรายได้ที่จะบังเกิดแก่รัฐบาลโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ แต่จะเป็นรายได้ที่กระจายออกไปยังบุคคลหลายชั้น หลายอาชีพ และเป็นรายได้ที่มองไม่เห็นปรากฏแก่ชาวโลก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่ามีค่าเหนือกว่าเงินตรา.....”

ในปี พ.ศ.2518 รัฐบาลภายใต้การนำของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ก็ได้มีการแถลงนโยบายการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการครั้งแรกต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2518 มีใจความตอนหนึ่งว่า (ศิริ สามสุโพธิ์.2543: 56)

“.....จะดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างงานให้คนทำได้มากอย่างและหลายแขนง ทั้งนี้โดยจะยกฐานะและขยายบทบาท ตลอดจนการรับผิดชอบขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เทียบเท่าทบวง และจะกำหนดหน้าที่ให้เน้นหนักไปในทางสร้างงานอาชีพของประชาชนในชนบท โดยมอบหมายให้ดำเนินการปรับปรุงบริการและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในต่างจังหวัด เป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวดังกล่าว ไม่เพียงมุ่งจะขยายงานอาชีพของประชาชนเท่านั้น แต่จะมุ่งไปที่การแสวงเงินตราต่างประเทศ เพื่อรักษาดุลการชำระเงินไว้ มิให้ต้องเสียเปรียบอีกด้วย.....”

ในปี พ.ศ. 2522 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ยกฐานะสำนักงานองค์การส่งเสริม การท่องเที่ยว (อสท) เป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท) โดยให้ถือเป็นองค์การของรัฐบาลที่จะรับผิดชอบในการบริหารและจัดการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเน้นภาระหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2523 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็น “ปีท่องเที่ยวไทย” ขึ้นเป็นปีแรกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และชักจูงให้ชาวต่างประเทศ เดินทางมาเที่ยวประเทศไทย โดยได้จัดกิจกรรมงานเทศกาลเที่ยวเมืองไทย และเสริมเอกลักษณ์ไทยซึ่งได้รับยกย่องจาก นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างกว้างขวาง.

ในปี พ.ศ. 2530 จากความสำเร็จของ “ปีการท่องเที่ยวไทย” ครั้งแรกส่งผลให้การท่องเที่ยวค้ำรายได้สูงสุด เป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกประเภทอื่นในปี 2525 ทำให้รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีท่องเที่ยวไทยเป็นครั้งที่สอง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่วมฉลองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ 2 กรกฎาคม 2531 ได้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ งานพระราชพิธีต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และได้รับความร่วมมือการภาครัฐ และ เอกชนในการจัดกิจกรรมปีท่องเที่ยวไทยเป็นพิเศษทั่วประเทศ อาทิ โครงการขบวนแห่ประเพณีไทย เปิดงานปีท่องเที่ยวไทยโครงการสนับสุน งานประเพณีวัฒนธรรม ของจังหวัดต่างๆและกิจกรรมด้านการตลาดนาปีการซึ่งมีเป้าหมายของรัฐบาล และภาคเอกชนที่จะประสานความร่วมมือ เพื่อรณรงค์ให้เกิดกระแสเมกะแก๊งการรวมการท่องเที่ยว ทั้งภายในและต่างประเทศ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ชื่อเสียงของประเทศไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก.

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญ รัฐบาล ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย ที่เข้ามาบริหารประเทศ ต่อจากรัฐบาล ฯพณฯ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ได้มีนโยบายใช้การท่องเที่ยวเป็นมาตรการหลักในการฟื้นฟูและรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยการเน้นให้นักท่องเที่ยวชาวไทย เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดเงินตราของประเทศไม่ให้ออกไปนอกประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งย่อมจะเป็นผลดีต่อดุลการชำระเงินของประเทศแล้ว รัฐบาลยังได้เน้นการหารายได้ที่ไปเงินตราต่างประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อเป็นการพยุง และเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

โดยในปี 2541 – 2542 รัฐบาลได้มีมติ ครม. อนุมัติให้เป็นปีส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย (Amaging Thailand 1998 – 1999) โดยอาศัยความร่วมมือของภาคเอกชน และภาครัฐ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ซึ่งประเทศไทย ก็ประสบความสำเร็จจากการรณรงค์ ปี Amaging Thailand 1998 – 1999 อย่างดียิ่ง ทำให้ประเทศไทยเป็น 1 ใน 2 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่ยังคงรักษาอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ ไว้ได้ในขณะนั้น การรณรงค์ภายใต้สโลแกน Amaging Thailand ก็ยังคงนำมาใช้ในการทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว ของประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน

2.2 นโยบายการท่องเที่ยว ของรัฐบาลในปัจจุบัน

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงนโยบาย ต่อสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา 211 ได้กล่าวถึงนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลมีใจความโดยสรุปดังนี้

“.....การท่องเที่ยวคือ หนทางสำคัญของการนำรายได้กระแสดเงินสดเข้าสู่ประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานของการบริการ เพิ่มความหลากหลายของรูปแบบ การให้บริการและการท่องเที่ยว และการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยว ดังนี้

2.2.1 ด้านการพัฒนาภาคบริการ

1. ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการไทย ทั้งด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคบริการ การพัฒนารูปแบบการให้บริการ และการพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน
2. จัดให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพบริการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแหล่งสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศ และรายได้ท้องถิ่น อาทิ การท่องเที่ยว การศึกษา การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การกีฬาและนันทนาการ
3. เร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้และทักษะ ทั้งด้านภาษา มาตราฐานการบริการ และการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าบริการ

2.2.2 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

1. เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค ทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมถึงการจัดอุปสรรคในการท่องเที่ยว
2. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวที่บ่งชี้ระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และธุรกิจชุมชน พัฒนาการบริการท่องเที่ยว และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุม การสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. เร่งพัฒนา บุคลากร ฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง
4. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยวและพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว
5. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการแข่งขันนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง.

สถาบันพระปกเกล้า

ต่อมาในปี พ.ศ.2545 รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการครั้งสำคัญ ได้จัดตั้ง “กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา” ขึ้นเป็น 1 ใน 6 กระทรวงที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นกลไกสำคัญที่จะพัฒนา ยกระดับ คุณภาพและมาตรฐาน การท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เป็นสากลเป็นที่ยอมรับและประทับใจ แก่นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีบทบาทที่สำคัญในการดูแล กำกับ และพัฒนาการท่องเที่ยว ตามแนวยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่มีเป้าหมายให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน สามารถกระจายรายได้ และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง มุ่งไปสู่ “ความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย” ให้ได้ภายในปี 2551 โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะรับผิดชอบ ด้านตลาด และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การท่องเที่ยว ชักชวนนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยกำหนดเป้าหมายว่าในปี พ.ศ.2551 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 20 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 788,000 ล้านบาท (ดูตารางที่ 1.)

ตารางที่ 1

รายการ	2546	2547	2548		2549		2550		2551	
			เป้าหมาย	คาดการณ์	เป้าหมาย	คาดการณ์	เป้าหมาย	จำนวน	เป้าหมาย	จำนวน
นักท่องเที่ยว										
จำนวน (ล้านบาท)	9.7	12	13.38	13.20	15.12	14.52	17.31	15.97	20.98	17.87
เพิ่ม ลด (ร้อยละ)	-10.15	23.71	11.15	10	13	10	14.48	10	16	10
ระยะเวลาที่นับจากตั้ง (วัน)	7.96	8	8.1	8.1	8.2	8.2	8.37	8.37	8.45	8.45
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย / คน/วัน	3,750	4,000	4,150	4,150	4,300	4,300	4,500	4,500	4,650	4,650
จำนวน (บาท)	- 2.1	6.67	3.75	3.75	3.61	3.61	4.65	4.65	3	3.33
เพิ่ม ลด (ร้อยละ)										
รายได้จากการท่องเที่ยว	289,600	384,000	449,768	443,700	533,131	512,000	651,981	600,100	788,993	690,300
จำนวน (ล้านบาท)	10.47	32.56	17.12	15.39	18.53	15.39	22.29	17.21	21.01	15.03
เพิ่ม ลด (ร้อยละ)										

ที่มา: ยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2547 - 2551 ,กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา , กันยายน 2547.

จะเห็นได้ว่าทุกรัฐบาลไทยในอดีตได้ให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างมากและต่อเนื่อง เพราะประเทศกำลังพัฒนาอย่างไทยจำเป็นต้องอาศัยการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้เข้าประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และสามารถกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า นโยบายการท่องเที่ยว ของแต่ละรัฐบาลในอดีตมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน อยู่ 3 ประการ คือ

1. ทูกรัฐบาลตั้งเป้าหมาย ด้านการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจ โดยเน้นการท่องเที่ยวไปมาครั้งละไม่กี่ครั้งเป็นการหารายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ เพื่อนำรายได้มาพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า และมีเสถียรภาพ ในทางเศรษฐกิจเป็นหลัก.

2. ทูกรัฐบาลไม่ได้มองและให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการท่องเที่ยวในเชิงสังคม วัฒนธรรม และ วิถีชีวิตท้องถิ่น ทั้งๆที่การท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงเป็นอย่างมากกับมิติทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งในฐานะที่เป็นเจ้าของพื้นที่และนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ทัศนคติ และความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ กับการพักผ่อนหย่อนใจ และยกระดับคุณภาพชีวิต เป็นสวัสดิการสังคมของประชาชนโดยทั่วไป.

3. ทูกรัฐบาล เน้นการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยในด้านตลาด เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวมากกว่าจะมุ่งพัฒนา ทรัพยากรการท่องเที่ยว และความพร้อมของชุมชน และประชาชน เจ้าของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและมีความต่อเนื่อง.

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 9 (พ.ศ.2503 - 2549)

ซึ่งเป็นแผนแม่บทที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ก็ได้กำหนดให้ความสำคัญและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศมาโดยตลอด แต่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-3 ไม่ได้กำหนดแผนและทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศอย่างชัดเจนและจริงจัง การกำหนดแผนและทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมจริงจังเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)เป็นต้นมา โดยมีรายละเอียด ของแผนพัฒนาต่างๆ ดังนี้ (ธรรมนูญ ประจวบเหมาะ , 2533 32-37)

2.3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 3 (พ.ศ.2504-2519)

รัฐบาลได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวดังนี้

1. นโยบาย รัฐจะส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ สร้างงาน และกระจายรายได้ไปสู่ชนบท.

2. เป้าหมาย เพื่อเพิ่มจำนวน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้รู้จัก และเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย.

3.มาตรการ โดยการทำการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้ เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลก มาตรฐาน และขยายบทบาทองค์กรที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้มีศักยภาพไปในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น (ปรับเปลี่ยน “อสท”. เป็น “ททท.”)

2.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524)

รัฐบาลได้วางแนวทางและนโยบายการท่องเที่ยวดังนี้

1.นโยบาย รัฐบาลให้ความสำคัญในด้านการเพิ่มรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น เพื่อช่วยลดภาวะการขาดดุลการค้า การชำระหนี้ระหว่างประเทศ

2.เป้าหมาย กำหนดให้มีนักท่องเที่ยว จากต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 11 คือในปี พ.ศ.2524 ให้มีนักท่องเที่ยว 2.2 ล้านคนและมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นเงิน 11,700 ล้านบาท.

3.มาตรการ โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยพยายามรักษาตลาดการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและแสวงหาตลาดใหม่รวมทั้งกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดรูปธุรกิจท่องเที่ยวและการยกมาตรฐาน กำลังคนในธุรกิจท่องเที่ยว

2.3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529)

โดยกล่าวถึงการท่องเที่ยวในแผนพัฒนา ดังนี้

1.นโยบาย รัฐบาลจะทำการส่งเสริมและชักจูงให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทยมากขึ้น นานวัน และใช้จ่ายมากขึ้น จะลดการเดินทางออกไปเที่ยวต่างประเทศของคนไทยให้น้อยลง ส่งเสริมและสนับสนุน การลงทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสร้างคามมั่นใจและความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

2.เป้าหมาย เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเฉลี่ยร้อยละ 8.4 ต่อปี คือ มีนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2529 จำนวน 2.9 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 50,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นอัตราเฉลี่ยร้อยละ 21.5 ต่อปี

3.มาตรการ กำหนดมาตรการในการบำรุงรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยปรับปรุงพระราชบัญญัติ การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทยให้มีอำนาจในการควบคุมการใช้ที่ดินและการก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยวพัฒนาบริการการท่องเที่ยวให้แข่งขันกับประเทศอื่นๆได้ รวมถึงปรับปรุงแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อชักจูงนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศให้ท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

2.3.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530- 2534)

1.นโยบาย รัฐบาลจะสร้าง กลไกระบบประสานแผนปฏิบัติการ เพื่อให้มีการนำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ปฏิบัติ รวมทั้งประสานแผนงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการตลาดให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวของไทย

2.เป้าหมาย เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 6 ล้าน ทำรายได้ที่เป็เงินตราต่างประเทศ 120,000 ล้านบาท ในปี 2534

3.มาตรการ กำหนดให้มีความร่วมมือร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน ให้มีกาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมส่งเสริมด้านการตลาดให้สอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกับโดยเน้นตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีคุณภาพ สักยภาพ และมีส่วนแบ่งตลาดในระดับสูง ตลาดการท่องเที่ยวใหม่ โดยพิจารณาสถานการณ์ ความผันผวนทางเศรษฐกิจของโลก

2.3.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)

รัฐบาลได้วางแนวทาง และนโยบาย การท่องเที่ยวดังนี้

1. นโยบาย
  - ดำเนินให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
  - อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว
  - พัฒนาและยกระดับคุณภาพกำลังคนด้านการท่องเที่ยว

2.เป้าหมาย เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 7.19 ล้านคนและมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นเงินตราต่างประเทศจำนวน 219,000 ล้านบาท

3. มาตรการ สนับสนุนภาคเอกชนในประกอบธุรกิจการค้าบริการ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความยืดหยุ่น เพียงพอที่จะสนับสนุนการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และการค้าระหว่างประเทศ สนับสนุนองค์กรรัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในระดับท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณะจัดการทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

2.3.6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

รัฐบาลได้วางแนวทางและนโยบายการท่องเที่ยวดังนี้

1.นโยบาย ผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เน้นให้การท่องเที่ยว มีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล ในด้านของแหล่งท่องเที่ยว, การให้บริการและการรักษาสิ่งแวดล้อม ให้สามารถรักษาสถานการเป็นประเทศที่สวยงามน่าท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.เป้าหมาย มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 10.06 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวต่างประเทศประมาณ 290,000 ล้านบาทในปี 2544

3.มาตรการ พัฒนาการเครือข่ายคมนาคม กับประเทศเพื่อนบ้านให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ อย่างสะดวก พร้อมกับการรักษาคุณภาพและควมมีเอกลักษณ์ ของแหล่งท่องเที่ยวให้คงไว้ได้ตลอด จนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก มาตรฐานการบริการให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว

2.3.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

รัฐเน้นการส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงาน กระจายรายได้ และหารายได้ จากเงินตราต่างประเทศ

1.พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อเพิ่มการจ้างงาน และกระจายรายได้สู่ชุมชน โดย

1.1 พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทย และต่างประเทศ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกลุ่มพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในพื้นที่และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของพื้นที่ในการ รองรับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์อย่างถูกวิธี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ ประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา สวมสุขภาพ และสามสฤก

1.2 ปรับปรุงคุณภาพด้านการบริการ และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวทั้ง ทางตรงและทางอ้อมให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยให้ความสำคัญต่อการเพิ่ม และกวดขัน มาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาคาหลอกหลวงเอาเปรียบ นักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านการเข้าถึงก ปรเทศ การเดินทางในประเทศ การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาบุคลากร ทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท

1.3 ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรชุมชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบำรุงรักษา และพัฒนาสิ่ง อำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยธรรมาภิบาลสร้างจิตสำนึกและสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ ถูกต้องแก่ชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการ พัฒนาสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและบริการในท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว

1.4 ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีระยะพักนานและนักท่องเที่ยวที่มี คุณภาพจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มการประชุม การจัดนิทรรศการนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล เพื่อเพิ่มสัดส่วนของรายได้ต่อนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพใ้บ การใช้ประโยชน์ ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยให้มีระบบบริหารจัดการเฉพาะชั้นมัธยผลผลิตอบ รวมทั้งให้มีศูนย์ประชุม และศูนย์แสดงสินค้านานาชาติในเมืองหลักที่มีศักยภาพขึ้นมารองรับ

1.5 ประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพเพื่อส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวในเมืองไทยมากขึ้น และเร่งรัดการกระจายของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ได้รับการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ เพื่อการสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น

2. พัฒนารัฐกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นแหล่งสร้างและกระจายรายได้ใหม่ที่สำคัญ โดย

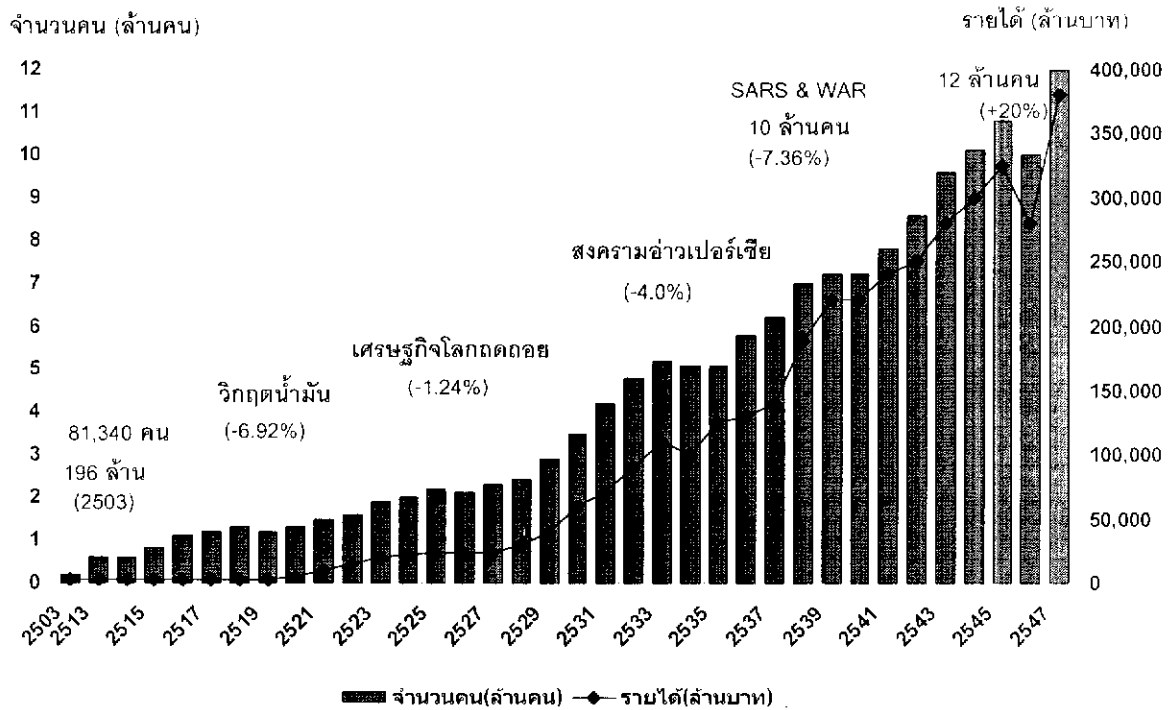
2.1 สนับสนุนบริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพสำหรับชาวต่างประเทศ โดยจัดให้มีองค์กรหน้าที่ควบคุมดูแล กำหนดมาตรฐานรองรับคุณภาพบริการของโรงพยาบาลและสถานพยาบาลของเอกชน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษา วิจัย และพัฒนาคุณภาพบริการด้านการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพของไทยให้ทันสมัย โดยเฉพาะแพทย์แผนไทยและยาสมุนไพร โดยปรับปรุงกฎ ระเบียบ ให้สามารถรับรองมาตรฐานการขึ้นทะเบียนยาได้

2.2 สนับสนุนธุรกิจด้านภัตตาคารและร้านอาหาร โดยให้มีมาตรการจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการภัตตาคารและร้านอาหารทั้งในประเทศ และต่างประเทศ หันมาควบคุมดูแลมาตรฐานและสุขอนามัยของตนเองให้มากขึ้น เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การจัดงานเทศกาลอาหารไทยให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป นับตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9 (พ.ศ. 2503 – 2549) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ถือเป็นกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจของประเทศ และถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ ความสำเร็จของการท่องเที่ยว ตลอดระยะเวลากว่า 4 ทศวรรษ ที่ผ่านมา แสดงให้ปรากฏจากตัวเลขที่จัดเก็บโดยกรมการท่องเที่ยว เริ่มจากปี 2503 ที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มาเยือนประเทศเพียง 81,340 คน มีรายได้จากค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว เพียง 196 ล้านบาท จนกระทั่งถึงปี 2547 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวสูงถึง 11.6 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 380,000 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2)

ตาราง 2

จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
(ปี 2503 – 2547)

ที่มา: ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2547 - 2551 ,กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กันยายน 2547

2.4 นโยบายด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทย

รัฐบาลมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ องค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ดูแลและส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยในระยะแรกเริ่มคือ “องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย - อสท” ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาในปี 2503 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย - ททท” ตามประกาศพระราชบัญญัติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี 2522 ดำเนินการเป็นนิติบุคคลในรูปรัฐวิสาหกิจ ภายใต้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และถือเป็นหน่วยงานหลักที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจสำคัญจากรัฐบาลในการทำหน้าที่ดูแลบริหารและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการประชาชนสัมพันธ์ และการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเน้นในเรื่องของการนำรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศเป็นสำคัญ การบริหารงานและบทบาทของการท่องเที่ยวไทย โดย “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย-ททท” สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ (วรรณภา ศิลปอาชา,มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,2547.)

1.ระยะแรก (พ.ศ.2503 – 2524) ได้มุ่งเน้นในด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติและมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการบริการล่าง ๆ อันมีเป้าหมาย พื้นฐานของธุรกิจท่องเที่ยว เช่น การจัดการมัคคุเทศก์ และการจัดฝึกอบรมการบริการพื้นฐาน และระดับบริหารทางด้านโรงแรมเพื่อรองรับและตอบสนองการท่องเที่ยว.

2.ระยะที่สอง (พ.ศ.2525 – 2533) ได้มุ่งเน้นการวางกลยุทธ์การตลาดร่วมกับธุรกิจท่องเที่ยวเอกชน ไปทำการส่งเสริมการขายยังตลาดต่างประเทศ และจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และได้พัฒนาเปิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น.

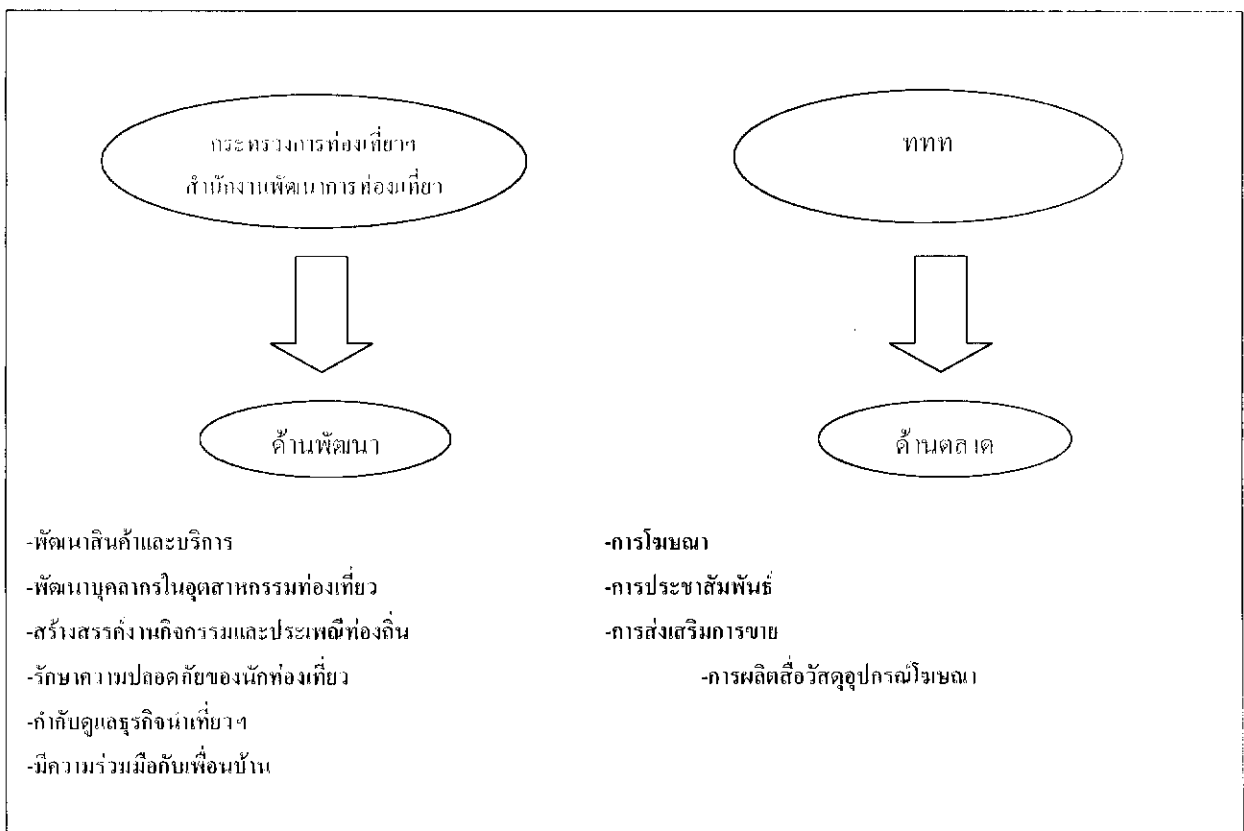
3.ระยะที่สาม (พ.ศ.2534 - ปัจจุบัน) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืนและกลยุทธ์ แผนการส่งเสริมการตลาดอย่างมีคุณภาพ เพื่ออนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้ยืนยาว พร้อมกับเน้นบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับรัฐบาลส่วนกลาง.

ต่อมาในปี 2545 รัฐบาลได้ปฏิรูประบบราชการแผ่นดินใหม่ โดยได้เล็งเห็นว่า อุตสาหกรรมกาการท่องเที่ยวของไทยได้เจริญเติบโตเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีศักยภาพ และสามารถแข่งขันกับตลาดการท่องเที่ยวของโลกได้ จึงได้จัดตั้ง “กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา” โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นองค์กรหลักที่สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ และเป็นแกนนำในการกำหนดนโยบายและวางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

ร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยว เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น รวมทั้งมีหน้าที่วางแผนด้านพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การกำกับดูแลธุรกิจนำเข้าและมัลติเทศก์และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้การจัดการบริหารการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีเอกภาพและบูรณาการในระดับ มหภาคเป็นหลัก และให้ “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” เป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยมอบหมายหน้าที่หลักในด้าน การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่และทำการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ.

ดูรายละเอียดเปรียบเทียบ บทบาทและหน้าที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่เน้นภารกิจ การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและกำกับดูแลธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่เน้นภารกิจด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์และการขาย ตามแผนผัง ดังนี้.

เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬากับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

บทที่ 3

3. องค์การที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3.1 องค์การของรัฐ

องค์การของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร และจัดการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ มีอยู่เป็นจำนวนมาก ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมาย ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ทั้งในเชิงดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงดูแลทรัพยากร และดูแลสิ่งแวดล้อมโดยจัดเป็นประเภทราชการส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายระเบียบบริหารการแผ่นดินและกฎหมายเฉพาะ หน่วยงานที่สำคัญได้แก่

3.1.1 หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลและสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยตรง

องค์การภาครัฐที่ทำหน้าที่ กำกับดูแล และส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนี้

(1) กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานราชการภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และมีปลัดกระทรวงเป็นผู้บริหารสูงสุด กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

(1.1) เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค ทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมถึงการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว.

(1.2) บริหารการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุม การสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย.

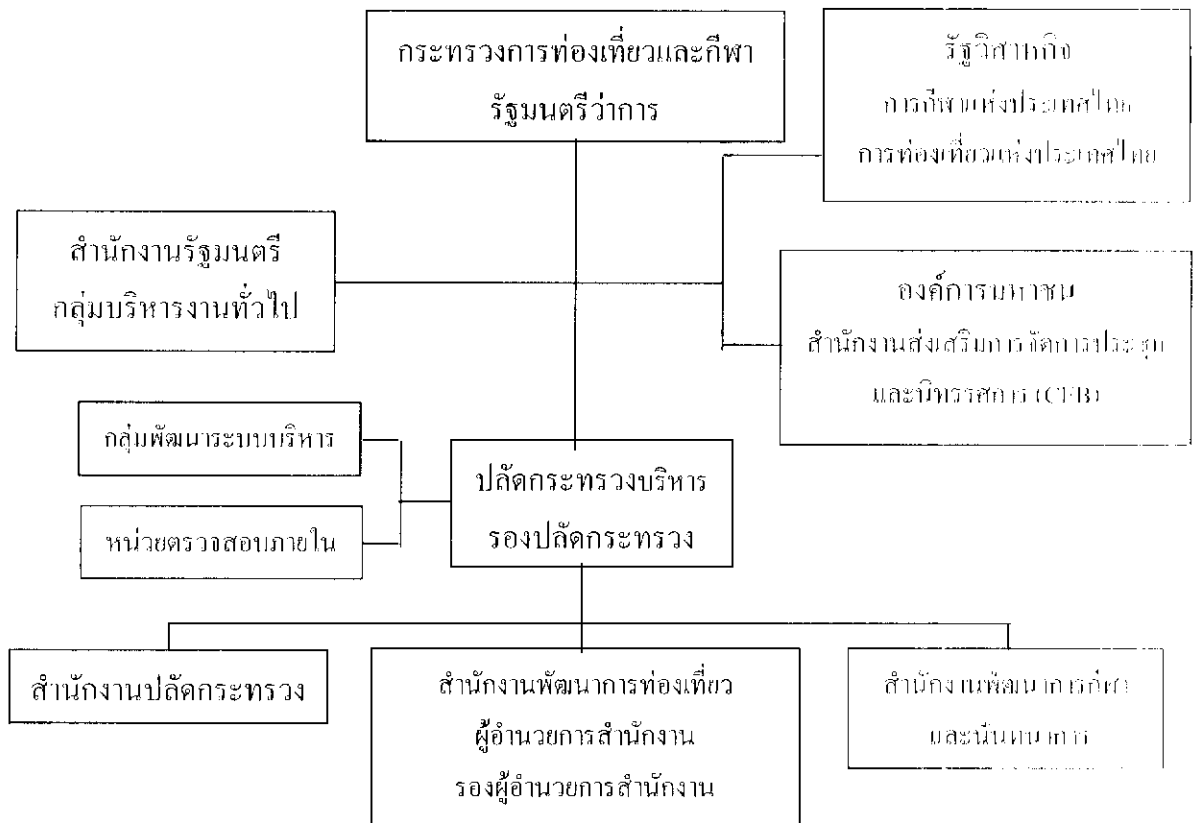
(1.3) เร่งพัฒนาบูรณะ ฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง.

(1.4) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดการจัดการท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว.

(1.5) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบ นักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง.

โครงสร้างของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประกอบด้วยสำนักงานหลัก 3 สำนักงาน คือ สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และสำนักงานพัฒนาการกีฬานันทนาการ

โครงสร้างกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

(2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เป็นรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินงานภายใต้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีหน้าที่หลักในการวางนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการตลาดรวมทั้งการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของไทย ดังนี้

(2.1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(2.2) เผยแพร่ประเทศไทยในด้านความงามของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนกิจการอย่างอื่นอันจะเป็นการชักจูงให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

(2.3) อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

(2.4) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชนและระหว่างประเทศโดยอาศัยการท่องเที่ยว

(2.5) ให้คำปรึกษา แนะนำ ร่วมมือ และประสานงานกับส่วนราชการ องค์กร สถาบัน นิติบุคคลและเอกชน ทั้งภายใน และภายนอกราชอาณาจักร

(2.6) ส่งเสริม ร่วมมือ หรือดำเนินการในการฝึกอบรมและให้การศึกษาวิชาการต่าง ๆ เพื่อสร้างบุคลากรให้ได้มาตรฐาน และเพียงพอในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(2.7) ส่งเสริมการทัศนศึกษา

(2.8) สำรวจและรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ จากส่วนราชการ องค์กร สถาบันนิติบุคคล และเอกชนผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการจัดทำสถิติเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(2.9) สำรวจ กำหนดพื้นที่และสถานที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยวท่องเที่ยวที่ต้องสงวนไว้เป็นของรัฐ และให้อยู่ในความควบคุมดูแลของ ททท. โดยให้จัดตั้งใบพระราชกฤษฎีกา

(2.10) ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเท่าที่จำเป็น รวมตลอดถึงการลงทุนหรือร่วมทุน เพื่อเป็นการริเริ่มให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

(2.11) กู้หรือยืมเงินภายในและภายนอกราชอาณาจักร

(2.12) ให้กู้ยืมหรือให้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน เพื่อก่อสร้างอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

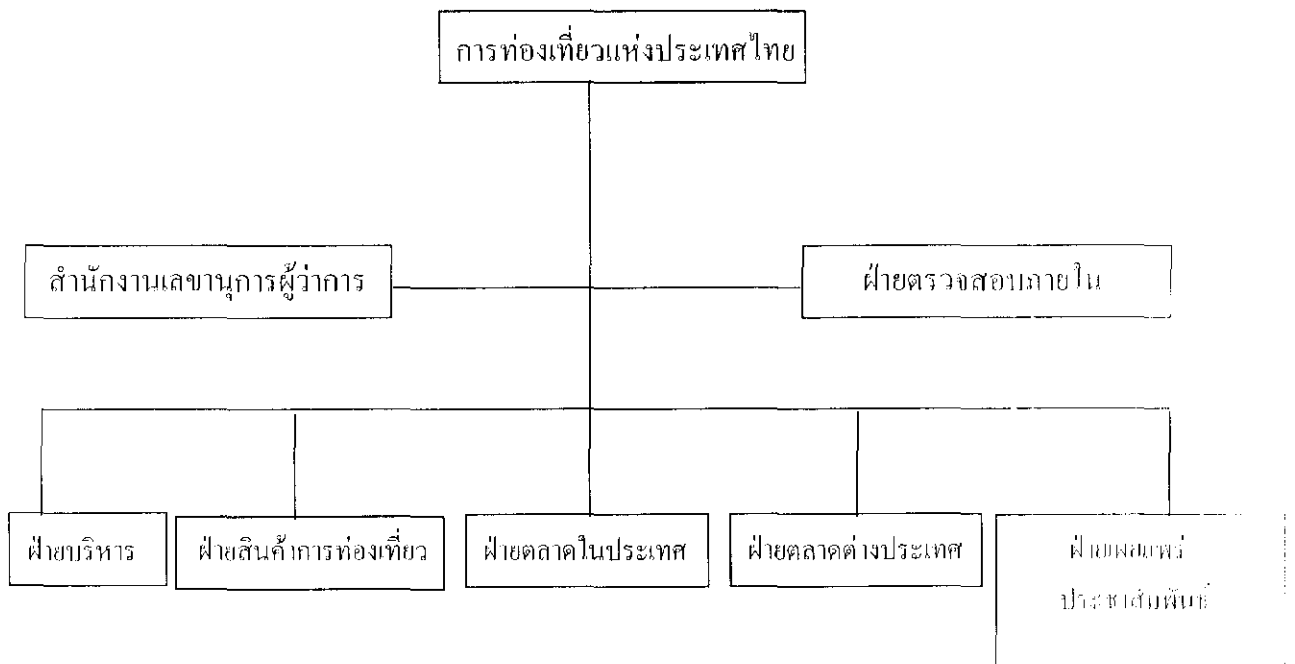
(2.13) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใด เพื่อการลงทุนหรือร่วมทุน ในกิจการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(2.14) ถือกรรมสิทธิ์ หรือมีสิทธิครอบครองหรือมีทรัพย์สินต่าง ๆ สร้าง ชื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม รับจํานำ รับจํานอง ทำการแลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งในและนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้

(2.15) กระทำกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จ ตาม วัตถุประสงค์ของ ททท.

โครงสร้างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.1.2 หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางอ้อม

องค์กร ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางอ้อมมีหลายองค์กร แต่ละองค์กรมีบทบาทภารกิจ ความรับผิดชอบ และช่วยส่งเสริม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวดังนี้

1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพรรณพืช เป็นหน่วยงานที่ดูแลทรัพยากรป่าไม้ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ฯลฯ การจัดการบริหารพื้นที่เหล่านี้ขึ้นโดยตรงกับหน่วยงานส่วนกลาง และร่วมมือกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาในการกำหนดรูปแบบของการอนุรักษ์ พื้นฟูและกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว.

- กรมควบคุมมลพิษ มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการจัดทำ มาตรการควบคุม ป้องกัน การแก้ปัญหา และการประกาศเขตควบคุมมลพิษให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว.

- สำนักงานและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานราชการ มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมของทรัพยากรการท่องเที่ยว.

2. กระทรวงวัฒนธรรม

- กรมศิลปากร เป็นหน่วยงานที่ดูแลรักษาโบราณสถาน และโบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ การจัดการบริหารขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนราชการภูมิภาคที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด.

3. กระทรวงมหาดไทย

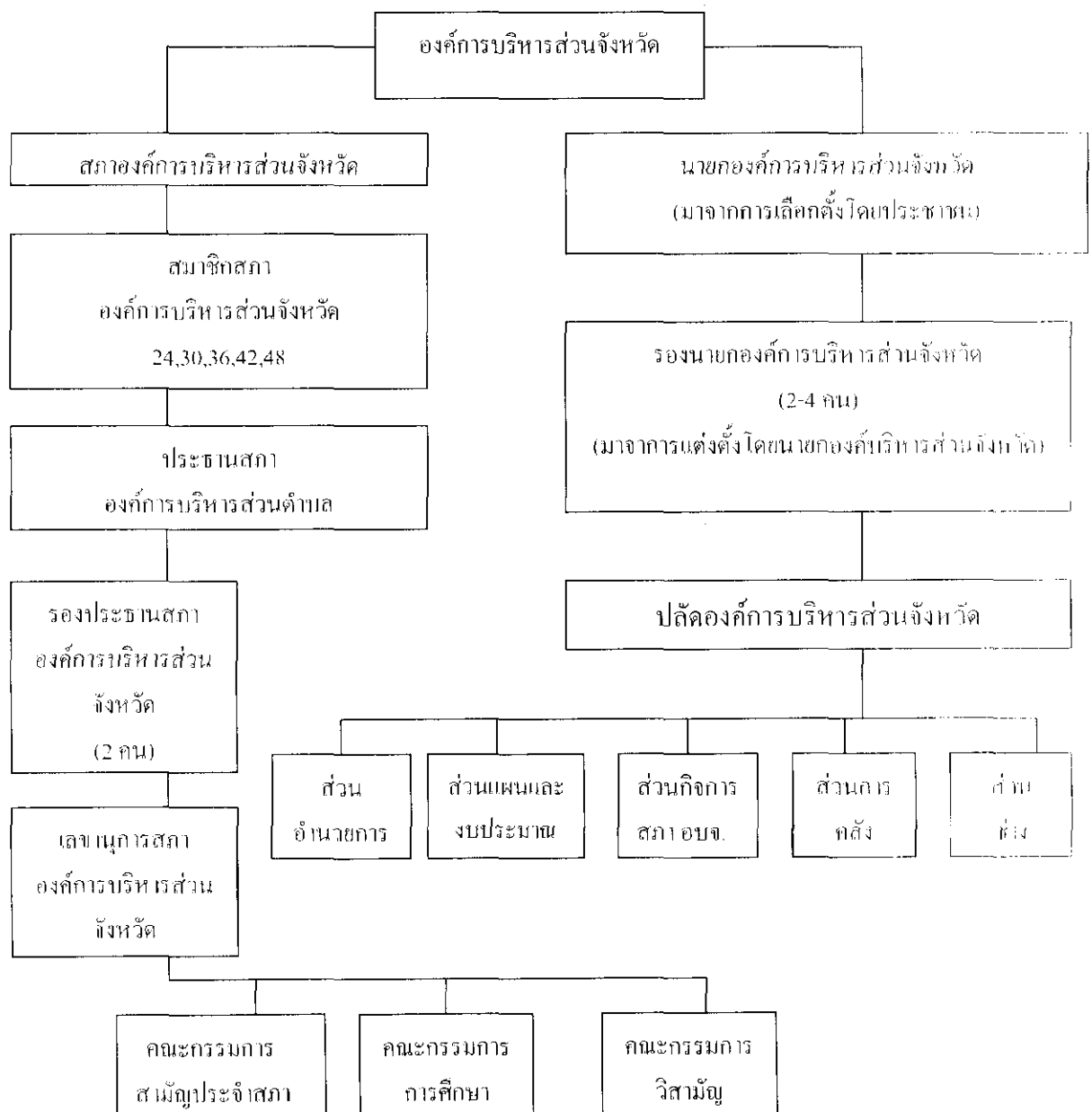
- จังหวัด มีความเกี่ยวข้องอย่างสำคัญในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัด เป็นการจัดระเบียบการบริหารงานส่วนภูมิภาค มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจกนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติทำให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและประชาชน เป็นตัวแทนบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนภูมิภาค มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยผ่านทางสำนักงานจังหวัดและมีอำนาจหน้าที่กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานการท่องเที่ยว ในกรณีที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตั้งสำนักงานอยู่ในจังหวัด.

- องค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับทรัพยากรท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและประชาชนมากที่สุด เป็นการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มบทบาทและอำนาจในการกำหนดนโยบายพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการวางผังเมือง เพื่อให้สอดคล้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง.

องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร, เมืองพัทยา, มีบทบาทอำนาจหน้าที่ และความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการท้องถิ่นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทดังนี้

- 1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด มีบทบาทและหน้าที่ กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. องค์กรบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ.2546 ดังนี้

โครงสร้างองค์กรบริหารส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. การรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน
2. การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนาและการส่งเสริมวัฒนธรรม
3. การสาธารณสุขการ
4. การป้องกันโรค การบำบัด และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
5. การจัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
6. การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
7. การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
8. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
9. การจัดให้มีน้ำสะอาด หรือ การประปา
10. การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
11. การจัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
12. การจัดให้มีและบำรุงการ ไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
13. การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
14. การจัดการให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร
15. การบำรุงและการส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
16. การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น
17. การจัดการคุ้มครองดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด.
18. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
19. การพาณิชย์
20. กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือกิจการอื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดดังต่อไปนี้

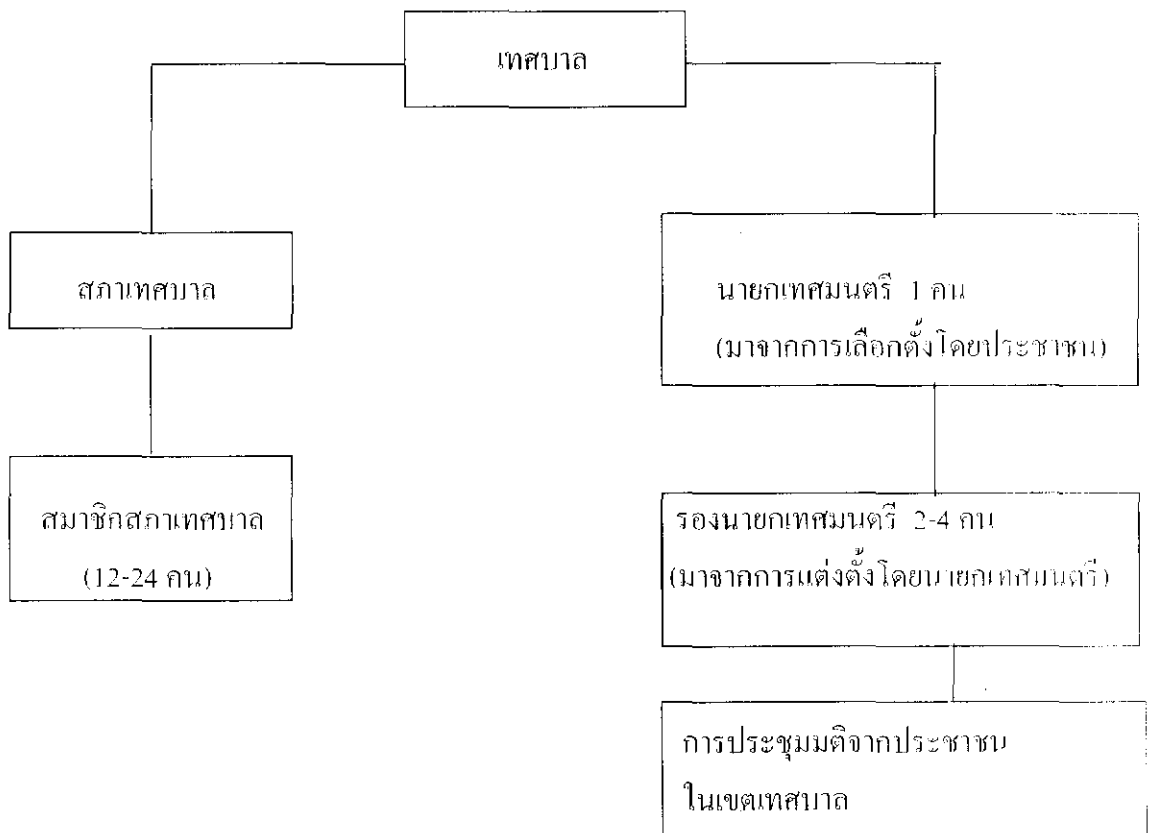
- (1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
- (2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เปรียบเทียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

- (3) สนับสนุนสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (4) ประสานและให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาพตำบล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- (5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาพตำบลและส่วนราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- (6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาพตำบล
- (7) คຸ້ມຄອງ ດູແລ ແລະ ບຳຮຸກຮ້າຍທຳຖາຍກຣຸນສາດີແລະສິ່ງແວດລ້ອມ
- (7 ทวิ) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (8) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ร่วมกับดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำทั้งนี้ตามกำหนดในกฎกระทรวง
- (9) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายอื่น กำหนดไว้ให้อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บรรดาอำนาจหน้าที่อื่นใด ซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว

มาตรา 17 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2) องค์การบริหารส่วนเทศบาล มีบทบาท อำนาจหน้าที่ของเทศบาลด้านการท่องเที่ยว ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ดังนี้

โครงสร้างของเทศบาล

ภาพแสดง โครงสร้างของเทศบาล

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

1. หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ

ตาราง เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร
ในส่วนของอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ

เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน	หน้าที่ของเทศบาลเมือง มีหน้าที่เช่นเดียวกันกับเทศบาล ตามข้อ 1 - 9 และมีหน้าที่เพิ่มเติมอีก ดังนี้	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาลเมืองตามข้อ 1 7 และมีหน้าที่เพิ่มเติมอีก ดังนี้
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ	1. ให้น้ำสะอาดหรือการประปา	1. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดิน และ ที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล	2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์	2. กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ	3. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้	3. การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพและสถานบริการอื่น
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง	4. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ	4. จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
6. ให้ราษฎรได้รับศึกษาอบรม	5. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ	5. จัดให้มีและควบคุมตลาดท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ	6. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น	6. การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
8. บำรุงศิลปปะ จารีต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	7. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น	7. การส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว
9. หน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติให้		

2. อำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ

ตารางที่ เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร
ในส่วนของอำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ

เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
1. ให้น้ำสะอาดหรือการ ประปา	1. ให้น้ำตลาด ทำเทียบเรือ และ ทำข้าม	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล เมือง ตามข้อ 1 12
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์	2. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน	
3. ให้น้ำตลาด ทำเทียบเรือและ ทำข้าม	3. บำรุงและส่งเสริมการทำมา หากินของราษฎร	
4. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน	4. ให้มีการบำรุงการ สงเคราะห์มารดาเด็ก	
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมา หากินของราษฎร	5. ให้มีการบำรุงโรงพยาบาล	
6. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำ การพิทักษ์รักษาคณเฒ่าไข	6. ให้มีการสาธารณสุข	
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น	7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อ การสาธารณสุข	
8. ให้มีและบำรุงทางระบาย	8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียน อาชีวศึกษา	
9. เทศพาณิชย์	9. ให้มีและบำรุงสถานที่ สำหรับการกีฬาและพล ศึกษา	
	10. ให้มีและบำรุง สวนสาธารณะธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อน หย่อนใจ	
	11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาด เรียบร้อย ของท้องถิ่น	
	12. เทศพาณิชย์	

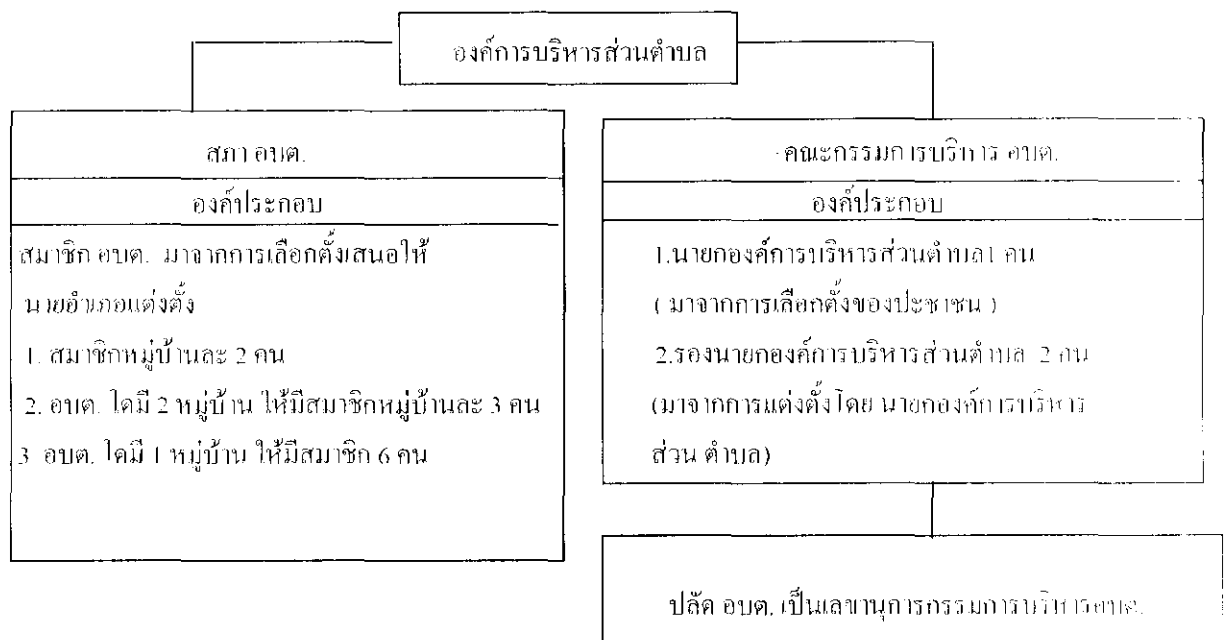

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

เพิ่มอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในด้านบำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษา และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับเทศบาลนครได้เพิ่มอำนาจหน้าที่ด้านการวางผังเมือง การควบคุมการก่อสร้าง การสาธารณสุข และการท่องเที่ยว

3) องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

1. อำนาจหน้าที่ทั่วไป พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม
2. อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
  - (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
  - (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด มูล ฝอย และสิ่งโสโครก

- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- (7) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นสมควร

3. อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

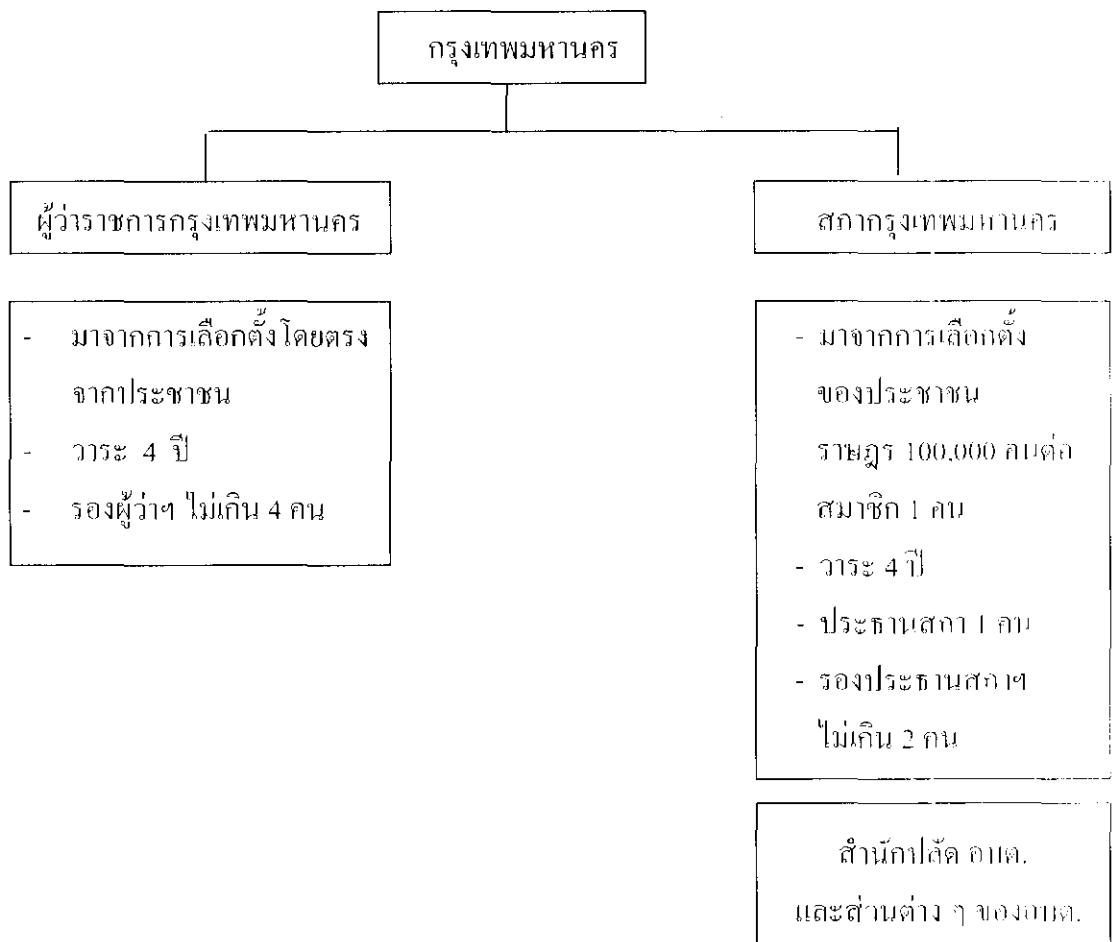
- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

นอกจากองค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำหน้าที่ด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่แล้ว ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ยังกำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องดำเนินภารกิจด้านการท่องเที่ยวด้วย

4) องค์การปกครองท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

องค์การปกครองท้องถิ่น ทั้ง 2 รูปแบบ มีการจัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 และ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังนี้

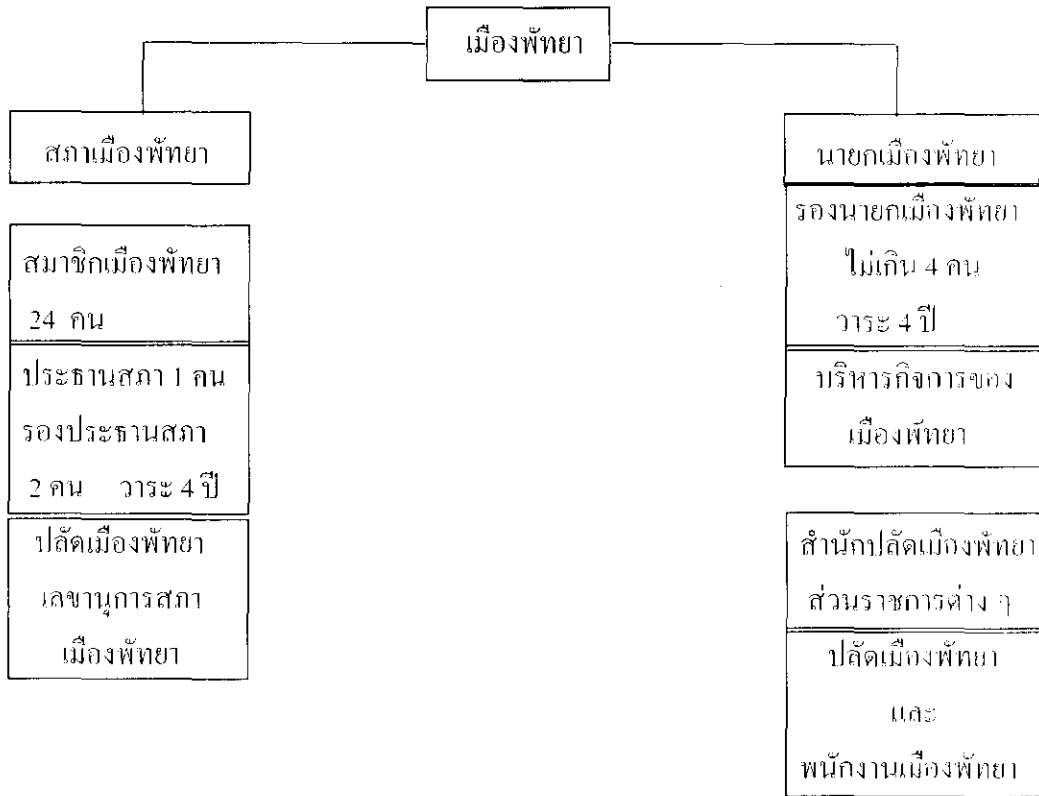
โครงสร้างกรุงเทพมหานคร

อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. การทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด
3. การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย
4. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
5. การผังเมือง
6. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก หรือทางน้ำ และทางระบายน้ำ
7. การวิศวกรรมจราจร
8. การขนส่ง
9. การจัดให้มี และควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และจอดรถ
10. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
11. การควบคุมอาคาร
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การพัฒนา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
15. การสาธารณสุข
16. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
17. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
18. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
19. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
20. การควบคุมความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยในโรงแรมที่พัก และสาธารณสถานอื่น ๆ
21. การจัดการศึกษา
22. การสาธารณสุข
23. การสังคมสงเคราะห์
24. การส่งเสริมกีฬา
25. การส่งเสริมการประกอบอาชีพ
26. การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
27. หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี เกษมนตรี หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือมีกฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

โครงสร้างของเมืองพัทยา

อำนาจหน้าที่เมืองพัทยา

- (1) การรักษาความสงบเรียบร้อย
- (2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- (3) การคุ้มครองและดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (4) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- (5) การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- (6) การจัดการจราจร
- (7) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (8) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการบำบัดน้ำเสีย
- (9) การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (10) การจัดให้มีการควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ และที่จอดรถ
- (11) การควบคุมอนามัยและความปลอดภัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น ๆ
- (12) การควบคุมและส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (13) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (14) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของเทศบาลนครหรือของเมืองพัทยา

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ.2542

มาตรา 16 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบ บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว.

3.2 องค์กรภาคเอกชน

3.2.1 องค์กรพัฒนาเอกชน มีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอนุรักษ์ ดูแล และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล จดทะเบียนกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มักมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการอนุรักษ์ การให้การศึกษา และการพัฒนาองค์กรของชุมชน ซึ่งมีผลให้ต้องมีภารกิจด้านการจัดการท่องเที่ยวและการพัฒนาองค์กร เช่น การเป็นมัคคุเทศก์การนำเที่ยว การต่อสู้เรียกร้องให้มีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น.

3.3 องค์กรภาคธุรกิจเอกชน เป็นองค์กรนิติบุคคลที่มีการประกอบการในรูปแบบของนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วน หรือร้านค้าตามกฎหมาย การประกอบการมีลักษณะเอกเทศค่อนข้างมาก มีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งองค์กรร่วม เพื่อประสานงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายในกรอบของการท่องเที่ยว และภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน เช่น (วรรณมา ศิลปอาษา,2544)

3.3.1 สมาคมโรงแรมไทย (Thai Hotel Association-THA) เป็นสมาคมที่เป็นศูนย์กลางของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย มีหน้าที่ในการพัฒนาธุรกิจโรงแรม ให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล.

3.3.2 สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (Association of Thai Travel Agents ATTA) เป็นศูนย์กลางของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจการท่องเที่ยว ส่งเสริมการแข่งขันและแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ของธุรกิจ และให้ค้ำประกันร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย.

3.3.3 สมาคมไทยบริการท่องเที่ยว (Thai Travel Agents Association TTAA) เป็นสมาคมที่ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจ ประเภทที่เกี่ยวกับการเดินทาง และท่องเที่ยว โดยดูแลในส่วนจำหน่ายบัตรโดยสารเครื่องบิน รถยนต์ รถไฟ เรือท่องเที่ยว ทั้งในและนอกประเทศ สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ และร่วมมือกับรัฐบาล ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล.

3.3.4 สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (Thai Ecotourism & Adventure Tourism Association TEATA) มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย ให้เติบโตอย่างมีแผนแผน และสนับสนุนการประสานงานภาครัฐ กับเอกชนอื่น ๆ ให้ธุรกิจดำเนินกิจการไปอย่างสะดวก และมีรูปธรรมชัดเจน.

3.3.5 สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2544 มีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนกลุ่มภาคเอกชน ในการสะท้อนปัญหาสำคัญ ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย พร้อมกับเสนอแนะนโยบายสำคัญต่อภาครัฐ เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ โดยมีอำนาจหน้าที่และวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านการประสานงานอย่างมีระบบกับภาครัฐและระหว่างเอกชนด้วยกัน
2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
3. ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย
4. ส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณในการท่องเที่ยว
5. ส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐาน และระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว
6. ควบคุมดูแลให้สมาชิกผู้ประกอบการท่องเที่ยวดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณ
7. ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรม และเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้แก่สมาชิกหรือจัดเป็นบริการบุคคลทั่วไป
8. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไปและภายนอกประเทศ
9. เสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
10. ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจการด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
11. คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
12. ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกด้วยกัน
13. ศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาลึกเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

14. ดำเนินกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว
15. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3.4 องค์กรประชาชน

องค์กรประชาชนจัดตั้งขึ้นโดยการรวมตัวของกลุ่มประชาชนในท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาอาชีพ การอนุรักษ์ การช่วยเหลือตนเอง ของกลุ่มสมาชิกโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยสามารถจำแนกออกเป็นองค์กรประชาชนได้ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2542)

3.4.1 **กลุ่ม** เป็นการรวมกลุ่มจัดตั้ง เป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายร่วมกันภายในชุมชน ส่วนใหญ่มีรากฐานเกี่ยวกับการปกครอง เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตร กลุ่มทอผ้า เป็นต้น.

3.4.2 **ชมรม** เป็นการรวมกลุ่มที่จัดตั้งเป็นชมรม มีระเบียบและกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการรวมตัวเป็นองค์กรที่ไม่ใช่นิติบุคคล เป็นกลุ่มขนาดเล็กในระยะเริ่มต้น อยู่เป็นเอกเทศ หรืออยู่ภายใต้องค์กรใหญ่ เช่น ชมรมชาวประมงพื้นบ้านเกาะยวน้อย อ.เกาะยว จ.พังงา ชมรมอนุรักษ์บ้านเกาะแตน อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี ชมรมท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์บ้านคีรีวง อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช เป็นต้น.

3.4.3 **สหกรณ์ท่องเที่ยว** เป็นการรวมกลุ่มประชาชน เพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ โดยใช้แนวคิดด้านสหกรณ์เป็นรูปแบบ เช่น สหกรณ์การเดินเที่ยวชมธรรมชาติ แนวนอนุรักษ์ กาญจนบุรี จำกัด (สนอท)

3.4.4 **สมาคมหรือมูลนิธิ** เป็นองค์กรที่เป็นนิติบุคคลในระดับประชาชน มีองค์กรแบบนี้น้อย เมื่อมีการจัดตั้งเป็นองค์กรนิติบุคคล รูปแบบทั้งสองนี้แล้วจะมีขอบเขตที่กว้างขวางและมีบทบาทที่มากขึ้น.

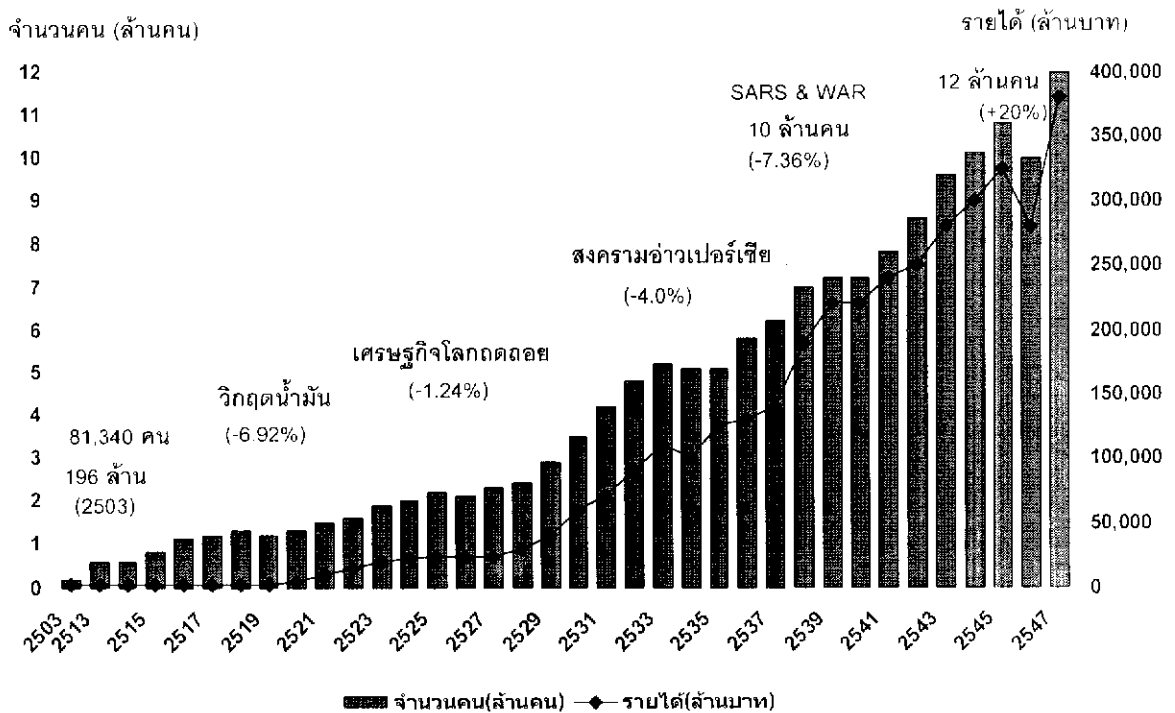
บทที่ 4

4. การท่องเที่ยวไทย

4.1 วิเคราะห์การท่องเที่ยวไทย

จากจุดเริ่มต้นเมื่อ 50 ปีก่อน การท่องเที่ยวไทยได้พัฒนาจากประเทศน้องใหม่ทางการท่องเที่ยว กลายเป็นประเทศระดับแนวหน้าของการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย ธุรกิจการท่องเที่ยวถือว่าเป็นแหล่ง รายได้หลักที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศจากตัวเลขของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แสดงให้เห็น ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ และรายได้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 – 2547 ได้ทวีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นตลอดมา (ดูรายละเอียดจากแผนภูมิจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้ 2503 – 2547)

จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
(ปี 2503 – 2547)

ที่มา: ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2547 – 2551, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กันยายน 2547.

การเพิ่มขึ้นของรายได้การท่องเที่ยวเป็นทวีคูณในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ที่ล้ำค่าและอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทย รวมทั้งวิถีชีวิตสังคมวัฒนธรรมและความมีน้ำใจที่เป็นมิตรไมตรีของชนชาวไทย เป็นที่ชื่นชมของนักท่องเที่ยวทั่วโลก และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ได้ให้ความสำคัญอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ ให้ชื่อเสียงของประเทศไทยเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ.

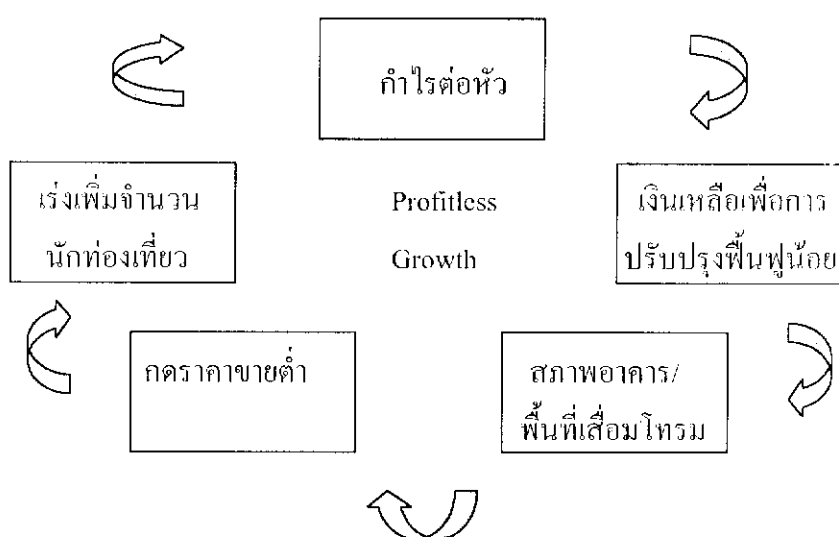
โดยเฉพาะรัฐบาล ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้กำหนดยุทธศาสตร์ผลักดันให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย” (Tourism Hub of Asia) โดย ททท. ได้วางแผนด้านการท่องเที่ยวของปี 2548 – 2551 ชูภาพลักษณ์ให้ประเทศไทยเป็น “ดินแดนแห่งความรื่นรมย์” (Happiness on Earth) กำหนดเป้าหมายตัวเลขนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี 2551 จำนวน 20 ล้านคน ค่ารายได้ 7 แสนล้านบาท นักท่องเที่ยวในประเทศจำนวน 81 ล้านคน สร้างรายได้ 5.5 แสนล้านบาท และจะเป็นครั้งแรกที่รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศจะมากกว่า 1 ล้านล้านบาท สอดคล้องกับภาพพยากรณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ที่ได้คาดการณ์สภาวะการท่องเที่ยวว่าจะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มขึ้นจำนวน 1006 ล้านคน ในปี 2553 และคาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวจะนิยมการเดินทางท่องเที่ยวไปภูมิภาคเอเชียสูงเป็นอันดับสองจำนวน 195 ล้านคน รองจากภูมิภาคยุโรป ซึ่งมีนักท่องเที่ยวจำนวน 529 ล้านคน (ประเทศไทยมีส่วนแบ่งทางการตลาดอยู่ในลำดับที่ 5 ในเอเชีย รองจากจีน ฮองกง มาเก๊า และมาเลเซีย)

ฉะนั้นโดยภาพรวมแล้วสามารถกล่าวได้ว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จด้วยดีในด้านการส่งเสริมชักชวนให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเที่ยวประเทศไทย และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวทั่วโลก.

อย่างไรก็ดี การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่เน้นการเพิ่มรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และภาพพจน์ของการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนาสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งคุณภาพและมาตรฐานการบริการก็ไม่สามารถยกระดับและควบคุมให้ตอบสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมการบริการราคาถูกลง และการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวในที่สุด

ทางด้านตลาด แม้ว่าไทยจะใช้จังหวะวิกฤตที่ประเทศไทยลดค่าเงินบาทในปี 2540 เปลี่ยนการกระตุ้นการท่องเที่ยวโดยชูประเด็นเรื่อง “Value for Money” แต่ก็ดูเหมือนเป็นการทำแบบมาก แต่ได้ผลน้อย หรือ “More for Less” และมีแนวโน้มว่า การท่องเที่ยวจะเข้าสู่วงจร “กับดักราคาต่ำ” (Low price Trap) ที่เน้นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงกำไรต่อหัว ทำให้ไม่มีเงินเหลือเพื่อการปรับปรุงฟื้นฟูคุณภาพ และบริการให้คงอยู่ในมาตรฐานสูงได้ หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข ค่อยงจริงจัง และทันเวลา การท่องเที่ยวไทยจะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวราคาต่ำ (Cheap Destination) ในสายตาของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ซึ่งทำให้ยากต่อการยกระดับในอนาคต.

วงจรอุบาทว์แห่งกับดักราคาต่ำ (Low Price Trap)

4.2 ความอ่อนแอในเชิงโครงสร้าง

ความสำเร็จของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลมาโดยตลอด มีส่วนทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตมากขึ้น แต่การเจริญเติบโตดังกล่าว มีฐานรากของการพัฒนาที่ไม่เข้มแข็ง แต่เพราะบาง เป็นการพัฒนาที่เน้น “การตลาดเป็นตัวนำในการพัฒนา” (Tourism Marketing Oriented Development) ซึ่งเน้น “การตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว” (Demand) มากกว่า “การดูแลรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว” (Supply) จึงเป็นการเจริญเติบโตที่ไม่สมดุล และไม่ยั่งยืน มีการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างฟุ่มเฟือย ขาดการอนุรักษ์ทะนุบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่อย่างมีคุณภาพและยืนยาว ขาดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ส่งผลให้ความเจริญมั่งคั่งของผู้ประกอบการ กระจัดตัว ไม่กระจายความเหลือล้ำของรายได้ระหว่างผู้ประกอบการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม กระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวและประชาชนโดยทั่วไป ความอ่อนแอเชิงโครงสร้าง เป็นสาเหตุให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่สามารถประมวลให้เห็นภาพโดยรวมเป็น 3 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านบริหารจัดการ ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัญหาหลัก คือ

1.1 ปัญหาเชิงโครงสร้างองค์กรและกฎหมายรองรับ

เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมทั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างมาก การบริหารจัดการในเชิงโครงสร้างมีปัญหาที่สมควรต้องพิจารณาดังนี้

1.1.1 ขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ (Whole Tourism System) เพราะมุ่งเน้นแต่การพัฒนาทางด้านการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านเดียว โดยลืมไปว่าในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ต้องประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชุมชนเจ้าของพื้นที่ / องค์กรท้องถิ่นรัฐบาล แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจ ทุกฝ่ายที่กล่าวถึงจะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้การท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างมั่นคง และยั่งยืน

1.1.2 ขาด “เข้าภาพตัวจริง” ที่รับผิดชอบการท่องเที่ยวในลักษณะองค์ประกอบรวม (Integrated Command) เพราะระบบบริหารราชการไทย เป็นแบบแยกส่วนบริหารทำให้การทำงานของแต่ละองค์กร เป็นไปในรูปแบบของ “ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ” ไร้ทิศทางและเป้าหมายรวม ขาดระบบการประเมินติดตามและวัดผลปฏิบัติงานอย่างแท้จริง.

1.1.3 องค์กรเอกชนขาดการสนับสนุนให้มีเอกภาพและเข้มแข็ง ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน เป็นกลไกสำคัญที่สุดในการผลักดันอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่เนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยว แบ่งซอยออกเป็นสาขาต่าง ๆ หลายหลาย อีกทั้งขนาดและมาตรฐานของธุรกิจแต่ละสาขาก็มีความแตกต่างกันมาก ในหลายกรณีธุรกิจแต่ละสาขาที่มีความขัดแย้งกันในด้านผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ทำให้การรวมตัวขององค์กรธุรกิจท่องเที่ยวภาคเอกชน มีความอ่อนแอไม่เป็นเอกภาพ ขาดพลังและทิศทางในการขับเคลื่อน หรือต่อรองเพื่อผลประโยชน์ ของอุตสาหกรรมโดยรวม

1.1.4 ขาดการพัฒนา ออกกฎหมายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Law) เพื่อเป็นแม่บทและใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

1.1.5 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักทางการท่องเที่ยว แต่ไม่สามารถติดตามหรือดำเนินงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ เพราะติดขัดในแง่ของบุคลากรที่ขาดคุณสมบัติและความรู้จริงในงานด้านการท่องเที่ยว กฎหมายที่มีอยู่ไม่เอื้ออำนวยให้เป็นการจัดการที่บูรณาการ และงบประมาณไม่เพียงพอ ถ้าไปดูเหมือน การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวไม่สำคัญ ทั้งที่ได้กำหนดภาระหน้าที่ และความมาง “สูง” จะเห็นได้ว่ารัฐบาลอาจมีความคิดขัดแย้งกันเอง คือไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหน่วยงาน แต่คาดหวังให้หน่วยงานนี้ เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล

1.2 ปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุน

1. รัฐบาล ขาดหมวดงบประมาณกลาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรง ทำให้การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทำได้ยาก ถ้าหน่วยงานของรัฐจะตั้งงบประมาณพัฒนาการท่องเที่ยวก็ทำได้เพียงการเสนอ แผลงไว้ในงบประมาณประจำปี ในลำดับความสำคัญท้าย ๆ ซึ่งมักจะไม่ได้รับพิจารณาจัดสรร อีกทั้งรัฐก็ไม่สามารถประเมินและติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานในด้านการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

2. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐที่จะจัดตั้งกองทุนอิสระที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการระดมความร่วมมือของภาครัฐ และเอกชนเหมือนสาขาเศรษฐกิจอื่น ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดกลไกทางการเงินที่จะสามารถใช้ได้อย่างคล่องตัว ทันต่อสถานการณ์ หรือใช้ไปลงทุนในการดำเนินงาน เพื่อผลประโยชน์โดยรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้

3. ปัญหาความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น เป็นกระแสความเปลี่ยนแปลงที่จะช่วยให้เกิดการกระจายความเจริญ และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ ยังขาดองค์ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว และบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน มีความอ่อนแอในด้านบุคลากร การบริหารจัดการ และงบประมาณ อีกทั้งยังมีอิทธิพลท้องถิ่น ที่เป็นอุปสรรคหรือชี้นำการพัฒนาที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถ และศักยภาพขององค์กรท้องถิ่นให้เข้มแข็ง อย่างจริงจัง และป็นรูปธรรมชัดเจน.

2. มิติด้านการพัฒนา ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ปัญหาหลัก ได้แก่

2.1 ปัญหาการพัฒนา / อนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยว เป็นปัญหาพื้นฐานที่ขาดการดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังในช่วงที่ผ่านมา ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวหลักของประเทศไทย ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลที่จะเพิ่มขีดความสามารถในด้านงบประมาณ บุคลากร และการจัดการบำรุงรักษาให้เพียงพอสอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม เกิดมลภาวะในรูปประเภทต่างๆ

2. แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ไม่ได้รับการควบคุม กำกับ ดูแล และใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ทำให้มีการบุกรุกขาดหายและที่สาธารณะ ทำลายภูมิทัศน์ที่สวยงาม เนื่องจากผู้ประกอบการมุ่งเพียงการจกฉวยผลประโยชน์เฉพาะตน และขาดการกำกับ ดูแล ทำความเข้าใจไปปฏิบัติตามกฎหมายจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ทำให้ปัญหาลุกลาม และทับถมมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก

3. การขยายแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น "ไม่มีการวิจัยศึกษา วางแผน พัฒนา เพื่อควบคุมการเติบโตของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีทิศทางและคุณภาพ เนื่องจากขาดงบประมาณและวิสัยทัศน์ในการพัฒนา

4. รัฐบาล ขาดการลงทุนด้านสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้แข็งแรง หรือการลงทุน เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมร่วมสมัย เพื่อการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมกีฬานานาชาติ เพื่อสร้างแรงดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวและเป็นการขยายตลาดการท่องเที่ยวใหม่ ๆ

2.2 ปัญหาด้านบริการท่องเที่ยวและบุคลากร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่สุดด้านหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยังมีปัญหาได้แก่

1. ธุรกิจบริการท่องเที่ยวของไทยโดยทั่วไป ยังไม่มีมาตรฐานประกอบการที่รัฐจะเข้าไปควบคุม หรือส่งเสริม อีกทั้งผู้ประกอบการเองก็ยังไม่ตระหนักถึงความจำเป็นในการรวมตัวกัน เพื่อดูแลและร่วมกันยกระดับคุณภาพ เช่น การจัดมาตรฐานของโรงแรม มาตรฐานของบริษัทนำเที่ยว มาตรฐานความสะอาดในร้านอาหาร เป็นต้น

2. บุคลากร แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมที่ได้มาตรฐาน ทั้งแรงงานในระดับล่าง หรือแม้แต่บุคลากรในระดับกลาง หรือผู้บริหารระดับสูง เบื้องจากจึง "ไม่ได้เน้นความสำคัญในการผลิตบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เหมือนในภาคอุตสาหกรรมภาคผลิตอื่น ๆ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นหลักสูตร "การโรงแรมและการท่องเที่ยว" เท่านั้น ขณะที่ความต้องการแรงงานด้านอื่น ๆ ยังมีอีกจำนวนมาก เช่น พ่อครัวอาหารไทย หรือการบริหารบริษัทท่องเที่ยว รวมทั้งสถาบันในท้องถิ่น เช่น สถาบันราชภัฏฯ ก็ยังมีได้มีบทบาทในการเป็นแหล่งให้ความรู้ หรือวิชาการพัฒนาบุคลากร เพื่อบริการในชุมชนอย่างสมควรจะเป็น เช่น การอบรมหลักสูตรระยะสั้น ด้านภาษาอังกฤษ การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เป็นต้น

3. ประเทศไทย ขาดการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานด้านอุตสาหกรรมบริการ เช่น มาตรฐานฝีมือแรงงานพนักงานเสิร์ฟ มาตรฐานพนักงานขับรถโดยสารท่องเที่ยว มาตรฐานมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มาตรฐานภูมิปัญญาไทย ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อเนื่องในเรื่องการยกระดับ มาตรฐานบริการคุณภาพ หรือแม้แต่การกำกับดูแลในด้านคุณภาพ การบริการ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างจริงจัง

2.3 ปัญหาการเอาเปรียบและความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นปัญหาใบเรื้องการดูแล และให้หลักประกันแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งมีปัญหาหลายประการ เช่น

- การหลอกลวง ต้มตุ๋น นักท่องเที่ยว
- การขายสินค้าราคาแพงเกินราคา
- การทำร้ายนักท่องเที่ยวในพื้นที่ห่างไกล
- ความไม่ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ

ปัญหาเหล่านี้ เกิดจากการขาดการกำกับดูแล ป้องกัน และปราบปราม จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในระบบโครงสร้างปกติของรัฐ โดยเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของตำรวจท่องเที่ยวที่จะดูแลในเรื่องนี้เท่านั้น ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่คืบหน้าและไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจน ขาดความจริงจังและต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา.

3. มิติด้านการตลาด และส่งเสริมการท่องเที่ยว

แม้ว่าด้านการตลาดของการท่องเที่ยวไทย จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีอุปสรรคอีกหลายประการในเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ยังต้องได้รับการสนับสนุนและแก้ไขโดยเชิงนโยบาย ได้แก่

- ภาพลักษณ์ของประเทศไทย ในเชิงลบหลายด้าน ที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของไทย และมีได้มีการแก้ไขที่ชัดเจน เช่น ภาพลักษณ์ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหายาเสพติด ปัญหามลพิษในเมืองใหญ่ ปัญหาการจราจร ซึ่งรัฐจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางแห่งชาติที่ดูแล และให้ข้อมูลที่จริง แก่สังคมโลก รวมถึงการสร้างภาพพจน์ในเชิงบวก เพื่อประเทศไทยโดยรวม.

- ขาดการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเชิงบวก โดยเน้นการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและปลอดภัย และเน้นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยในด้านประเพณี วัฒนธรรมและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ของประเทศ ให้เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก.

- ขาดการทำตลาดแบบ More For More เป็นการมุ่งกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มไปกับการรักษาการเติบโตของตลาดการท่องเที่ยว โดยเน้นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีกำลังซื้อสูง.

- ขาดการทำตลาด Mass Marketing ควบคู่กับ Target Marketing เพื่อความสมดุลของการตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสร้างความต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวตลอดปี.

- ขาดการทำวิจัยและพัฒนาสินค้าใหม่ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจังและได้มาตรฐานสากล.

- ขาดการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการเปิดสำนักงานสาขาของ ททท. ในประเทศกลุ่มเป้าหมายในต่างประเทศ ทำการวิจัยการตลาดและเชื่อมโยงข้อมูลของการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มสมรรถนะในด้านข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว.

- ขาดการพัฒนากิจกรรมร่วมสมัย เพื่อการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการแข่งขันกีฬาอาชีพระดับโลก เพื่อแสวงหาตลาดทางการท่องเที่ยวใหม่ๆและเป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศให้เป็นที่รู้จักในสังคมประชาโลก

บทที่ 5

5 รูปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทบาทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมของไทย ยังไม่เข้มแข็งไม่สามารถเป็นที่พึ่งทางลุ่มพรหมลู่กิจของเกษตรกรไทย ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เนื่องจากผลผลิตต่ำ ประสิทธิภาพต่ำ สินค้าขายไม่ได้ราคา แต่ต้นทุนการผลิตที่สูง ภาครัฐไม่มียุทธศาสตร์และคำตอบอย่างชัดเจนที่จะให้กับประชาชนในภาคเกษตรกรรม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หลุดพ้นจากหนี้สินและความยากจนถาวรและภาคอุตสาหกรรมของไทยยังอยู่ ณ จุดที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และการค้าเสรี ทั้งในด้านเงินทุน , เทคโนโลยี , การกีดกันทางการค้าและการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม การท่องเที่ยวสามารถเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งที่จะเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติได้เป็นอย่างดี จากความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวและทรัพยากรบุคคลที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย และด้วยข้อเท็จจริงที่เป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาประเทศโดยการพึ่งพารายได้จากภาคอุตสาหกรรมหนึ่งแต่เพียงภาคเดียวเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง เพราะจะทำให้เกิดการไม่สมดุลไม่มั่นคงของการพัฒนาประเทศในหลากหลายมิติ.

รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งศตวรรษ ได้มีนโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เพื่อที่จะให้เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ ที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกิจกรรมที่สร้างงานสร้างโอกาสและกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่ช่วยให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวสูงขึ้น เพราะมีความเชื่อมั่นว่า รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีความยั่งยืนมากกว่ารายได้จากกิจการในภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ และส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เป็นต้นเหตุและสนับสนุนให้เศรษฐกิจ เจริญรุ่งเรืองมั่นคงมีเสถียรภาพ ทำให้มีการจ้างงาน กระจายรายได้และเพิ่มรายได้ของประชาชน บทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ด้านเศรษฐกิจ

1. การสร้างความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากสามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศ เป็นจำนวนมากโดยอาศัยต้นทุน ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ซึ่งต่างกับอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกประเทศอื่น ที่ต้องอาศัยปัจจัยการผลิตและต้นทุนที่สูงกว่าและมีข้อจำกัดอื่นๆ อีกหลายประการด้วยกัน เช่น ภาวะวิกฤตน้ำมันที่มีราคาสูงขึ้น ปัญหาแรงงานขาดแคลน ทำให้เศรษฐกิจที่อาศัยอุตสาหกรรม การผลิตสินค้า

ส่งออกอาจเกิดปัญหาการส่งออก เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่มีราคาแพงขึ้น ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับเวลาในตลาดโลกได้.

2. การเพิ่มรายได้และดุลการชำระเงิน

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการอย่างหลากหลายเพราะการท่องเที่ยวทำให้มีการใช้จ่ายเงินจากนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นรายได้ให้แก่ธุรกิจจัดการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นจำนวนมาก รายจ่ายของนักท่องเที่ยวจะเป็นตัววัดหนึ่งของตัวเลข การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจหลายเท่า ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและรัฐบาลก็มีรายได้จากภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้รายได้จากนักท่องเที่ยวที่เป็นเงินตราต่างประเทศยังส่งผลดีต่อดุลการชำระเงินของประเทศเป็นเหตุให้เกิดความมั่นคงในเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ.

3. การกระจายรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น

การท่องเที่ยวเป็นหลักและเสริมสร้างการกระจายรายได้อย่างมาก เพราะเกี่ยวกับธุรกิจที่พัก ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจค่าพาหนะการเดินทาง ธุรกิจสินค้าที่ระลึก และสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ธุรกิจจันทนาการและธุรกิจบันเทิง อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยว กระจายอยู่ทั้งในเมืองและชนบท ท้องถิ่นทุรกันดารทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวได้กระจายไปยังผู้ประกอบการและประชาชน ทุกระดับชั้นอย่างกว้างขวาง.

4. การเพิ่มการจ้างงานและเพิ่มงานอาชีพมากขึ้น

การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เน้นการใช้แรงงานเป็นหลักและจำนวนมากกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ ตั้งแต่แรงงานไร้ทักษะจนถึงผู้เชี่ยวชาญ แรงงานสตรี หรือเยาวชน ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง มั่นคงและไม่ผันผวน เพราะสามารถมีงานทำได้ตลอดปี ซึ่งต่างกับ การจ้างงานในภาคเกษตรกรรม ที่มีการจ้างงานเป็นฤดูกาล โดยเฉพาะในฤดูการเพาะปลูกและฤดูการเก็บเกี่ยวเท่านั้น การสร้างโอกาสทางการค้าขายและประกอบอาชีพอิสระให้แก่ประชาชนในระบบ การท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก.

5. การส่งเสริมความมั่นคง และสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งในเมืองใหญ่ ชนบท แหล่งทุรกันดาร และอื่นๆ ทั่วทุกพื้นที่ เป็นการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงทุกอาชีพ ทุกพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น.

5.1.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

การท่องเที่ยว ผลักดันให้สังคมและวัฒนธรรม ของท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปในด้านต่างๆ 4 ประการดังนี้

1. การท่องเที่ยวช่วยพัฒนาระดับความเจริญของสังคมชนบท

การท่องเที่ยวได้นำความเจริญทางวัตถุเข้าไปสู่สังคมชนบท มีการสร้างถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา สิ่งสาธารณูปการพื้นฐาน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวทำให้ชนบทมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายพื้นฐานช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และการท่องเที่ยวสร้างโอกาสในการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากเกษตรกรรมหรือประมงไปเป็นอาชีพการค้าขายและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนดีขึ้นมีรายได้มากขึ้น.

2. การท่องเที่ยวช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวที่มีวัฒนธรรมของชนชาติตนเองติดตัวอยู่แล้ว จะนำไปสู่ท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวไปเยือน และรับเอาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอันดีกลับไปสู่ท้องถิ่นของตนลง ก่อให้เกิดความเข้าใจเรียนรู้เคารพให้เกียรติ ต่อกันและกันมากขึ้น

3. การท่องเที่ยวส่งเสริมอนุรักษ์ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยกระตุ้นให้คนท้องถิ่นเกิดความสามัคคีในการช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟู วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นทรัพยากรอันมีค่าทางการท่องเที่ยวของท้องถิ่น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนในท้องถิ่นเห็นมูลค่า ความสำคัญและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เป็นแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ และพัฒนาสิ่งดีๆ ให้กับท้องถิ่นของตนเอง

4. การท่องเที่ยวช่วยสร้างสันติภาพให้แก่โลก

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนต่างท้องถิ่น ต่างวัฒนธรรมอันจะนำสู่ความเข้าใจกันระหว่างประเทศ เสริมสร้างความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประเทศ และเกิดสันติภาพของโลกในที่สุด.

5.2 บทบาทขององค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การประกอบการขององค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การผลิต การตลาดของสินค้าที่สนองความต้องการของผู้เดินทางท่องเที่ยว.

ความสำเร็จของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจ จากองค์กรทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นองค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่หวังประโยชน์ทางการค้า เพราะอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมที่เกิดการผสมผสาน สินค้าและบริการ หลากหลายประเภทเข้าด้วยกัน ลักษณะขององค์กรที่เกี่ยวข้องจึงมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ จากหลากหลายสาขาอาชีพ การแบ่งความรับผิดชอบเพื่อให้รู้บทบาทภาระหน้าที่และความร่วมมือร่วมใจกันอย่างชัดเจนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ต่อความสำเร็จของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างมีระบบ มีทิศทางและยั่งยืน.

การแบ่งบทบาทของหน่วยงาน และองค์กรต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว สามารถแยกประเภทตามกลุ่มการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ที่มีบทบาทดังนี้

5.2.1 บทบาทของรัฐบาล รัฐบาลในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารประเทศมีหน้าที่โดยตรงในการวางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวม เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การออกกฎหมาย และกฎระเบียบ การท่องเที่ยว พัฒนาและติดตามงานด้านการท่องเที่ยว ผลักดันแผนการดำเนินการดำเนินงานประมาณ ให้สามารถปฏิบัติตามแผนอย่างได้ ผลและมีประสิทธิภาพ รวมถึงตลอดถึงเป็นผู้สนับสนุนและสร้างบรรยากาศ การลงทุน และความร่วมมือ ของภาคเอกชนทางการท่องเที่ยว โดยผ่านองค์กรของรัฐ ดังนี้

- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา มีหน้าที่หลักในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นแกนนำในการร่วมมือและประสานงานกับ กระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ ที่ต้องอาศัยการลงทุนเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ระบบคมนาคมขนส่ง ไฟฟ้า น้ำประปา โทรคมนาคม การระบายน้ำ การกำจัดน้ำเสีย และการกำจัดขยะเป็นต้น.

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีหน้าที่หลักในการทำกรประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย และการตลาด ทั้งในและต่างประเทศ ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาหน่วยงานราชการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศ และร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดกิจกรรมและร่วมกิจกรรมทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ.

- กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานรัฐต่างๆ ที่เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีหน้าที่ดูแลรักษา และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่อยู่ภายใต้การกำกับของตนเอง ให้สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่กำหนดโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

5.2.2 บทบาทของภาคเอกชน เอกชนในฐานะผู้ประกอบการท่องเที่ยว มีหน้าที่พัฒนาบทบาทในการลงทุนในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย เฉพาะเรื่องที่มีมุ่งสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อันถือเป็นการลงทุนเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนเชิงเศรษฐกิจส่วนบุคคล ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด นอกจากนี้ หน้าที่ในการพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขัน ของสินค้าและบริการให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสากล ถือเป็นภาระกิจที่เอกชนมีความพร้อมและเหมาะสมที่จะรับไปดำเนินการ ตลอดจนร่วมมือกับภาครัฐในการทำตลาดและประชาสัมพันธ์ขยายตลาดการท่องเที่ยวเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน.

5.2.3 บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดและมีส่วนได้เสีย โดยตรงกับการจัดการและบริหารทรัพยากรท่องเที่ยว มีภาระหน้าที่ ที่จะต้องดำเนินการดังนี้

- จัดการเกี่ยวกับกับสิ่งแวดล้อม ทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่นมีหน้าที่ บำรุง รักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น จัดอบรม ฝึกฝน วิชาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชน เข้มแข็ง มีองค์ความรู้ที่จะประกอบสัมมาชีพได้อย่างปรกติสุข และสอดคล้องกับความต้องการของการท่องเที่ยว.

- จัดการเกี่ยวกับสาธารณสุข เช่น การกำจัดสิ่งปฏิกูล และขยะมูลฝอย การดูแลบำรุงรักษาส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเน้นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ อย่างสมดุลและยั่งยืน.

- จัดการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่พำนักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวให้ใช้ชีวิตด้วยความสงบและปรกติสุขปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย หรือโจรกรรมทรัพย์สิน สิ่งของมีค่า

- จัดการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามแก่ใบระเบียนเรียบร้อย จัดทำป้ายแสดงเส้นทางและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการท่องเที่ยวให้ชัดเจนและครบถ้วนเพื่อความสะดวกในการเดินทางของผู้มาเยือน

- จัดการเกี่ยวกับดูแลบำรุงรักษา เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ เช่นผิวการจราจร ทำเทียมเรือท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ให้สะดวกสบายและปลอดภัย รวมทั้งควรดา

ดูแลระบบการป้องกันภัย อุปกรณ์เครื่องมือในการรักษาความปลอดภัยของพาหนะที่ใช้บริการรองรับ
นักท่องเที่ยวให้พร้อมใช้งานเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

5.2.4 บทบาทของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เป็น
กำลังสำคัญที่ทำให้การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนประสบความสำเร็จ การต้อนรับ
นักท่องเที่ยวด้วยมิตรไมตรีจิตและเอื้ออาทร ทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และการดูแลรักษา
พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาดเรียบร้อย การมีขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตภายใน
เป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ผลของ
ความร่วมมือ สนับสนุนในการพัฒนาส่งเสริมทรัพยากรการท่องเที่ยว มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวและ
เข้าใจบทบาทของการท่องเที่ยว ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่น ทำให้เกิดการ
ร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์มากขึ้นแล้ว นอกจากนี้การให้ความร่วมมือทางด้านการ
ช่วยดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและมีทัศนคติ
ที่ดีด้วยเช่นกัน

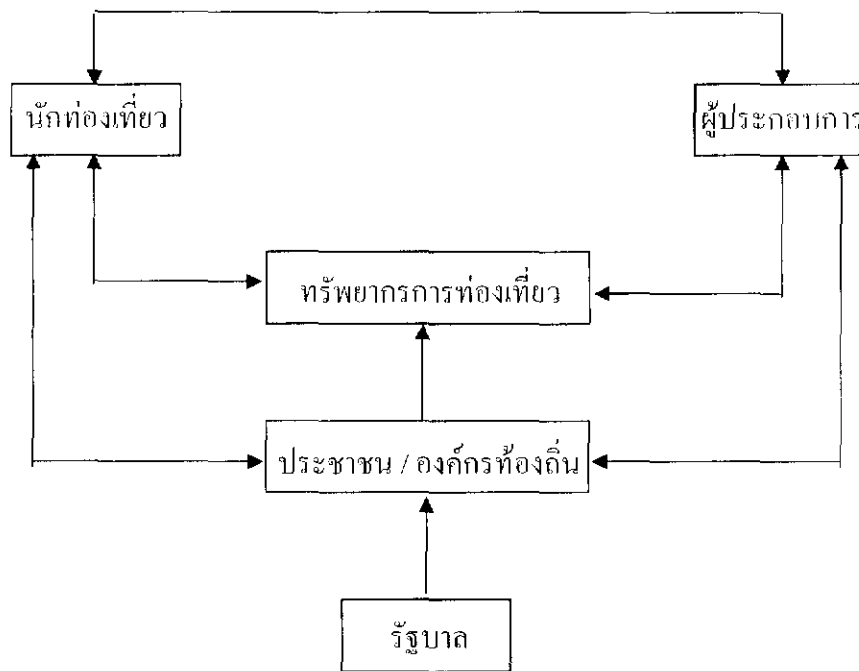
5.3 ความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

การท่องเที่ยว หมายถึงกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของการเดินทางของ
บุคคลหรือคณะบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการ
หารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือน) ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อ
ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว
(สุวัฒน์ จูฑากรณ์ : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว น.72 : 2547)

จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม
วัฒนธรรมของประเทศและชุมชนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากแบบจำลองระบบปฏิสัมพันธ์
ประชาชาติด้านการท่องเที่ยว พบว่ามูลค่าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 7
ของจีดีพีประเทศ และส่งผลต่อการพัฒนาของธุรกิจสาขาต่างๆ ไม่น้อยกว่า 12 สาขา กระจายเข้าสู่
ชุมชนทั่วประเทศ ทำให้เกิดการจ้างงานโดยตรงประมาณ 80,000 คน และโดยอ้อมในสาขาที่เกี่ยวข้อง
เช่น เกษตรกรรม , คมนาคม , อุตสาหกรรมครัวเรือน อีกประมาณ 2.2 ล้านคน รวมการจ้างงาน ทั้ง
ทางตรงและทางอ้อมไม่ต่ำกว่า 3 ล้านคน ในปี 2547 มีนักท่องเที่ยว 11.6 ล้านคน ทำรายได้ประมาณ
380,000ล้านบาท เมื่อเทียบกับรายได้จากการส่งออกข้าว ที่มีมูลค่าการส่งออกประมาณปีละ 100,000 ล้าน
บาท อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังทำรายได้เกือบ 4 เท่า ของการส่งออกข้าวต่างประเทศ.

การศึกษาถึงผลความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ควรพิจารณาถึงองค์ประกอบและผู้มีส่วนได้เสียในระบบการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประชาชน และองค์กรท้องถิ่น รวมทั้งภาครัฐบาล โดยทุกฝ่ายที่กล่าวถึง จะต้องรับรู้เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของตนอย่างชัดเจน ในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวหรือร่วมกันตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ มีการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของทุกฝ่าย ที่มุ่งหวังจะให้การท่องเที่ยวมีบทบาทอันสำคัญ ที่จะใช้เป็นเครื่องมือที่สร้างสรรค์ ช่วยบรรเทาความยากจน กระจายรายได้ สร้างโอกาส และทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวดีขึ้น

ภาพองค์ประกอบ และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ในระบบการท่องเที่ยว (มโนัส สุวรรณ 2545 : 39)

ประเด็นเพื่อพิจารณา

1.นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางมาเยือนสถานที่ท่องเที่ยวชั่วคราว ด้วยความเลื่อมใสเพื่อต้องการที่จะได้รับประโยชน์ ความสนุกสนานเพลิดเพลินรวมถึงเพลิดเพลินได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีคุณค่าสร้างสรรค์ขึ้นมาและในคุณค่าเชิงศิลปวัฒนธรรม หรือเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดีจากแหล่งท่องเที่ยว โดยยินดีที่จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จากความพึงพอใจในการท่องเที่ยว.

2.ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การบริการ และการจำหน่ายความสะดวกเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อแลกเปลี่ยนกับรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว.

3.เจ้าของพื้นที่ หมายถึง ประชาชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นและมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่โดยตรง ความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบใดๆ ที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เป็นเรื่องของความเสื่อมโทรม อาชีพหรือรายได้ ย่อมหมายถึง ชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา ด้วยเหตุนี้บุคคลกลุ่มนี้คือ ผู้ที่ต้องมีส่วนร่วมทำหน้าที่ดูแล และจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้คงความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนให้มากที่สุด.

4.รัฐบาล คือ องค์กรของรัฐที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายทุกอย่างที่เกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนาและดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประธานนโยบายไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้การท่องเที่ยวเป็นไปตามแผนนโยบายที่รัฐวางไว้ เพื่อให้การดำเนินงานท่องเที่ยวสามารถสร้างความมั่นคง ทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศโดยรวม.

กล่าวโดยสรุป ความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น คือ แนวคิดที่จะอาศัยการท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

- เพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ ที่จะนำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศมากระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ ทั้งในด้านการสร้างงาน กระจายรายได้ และกระจายการคงคูปในโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐานไปยังชนบทเพื่อให้คุณภาพชีวิตของคนในชนบทดีขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น.
- เพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือพัฒนาสังคมในด้านการพักผ่อนหย่อนใจ นับคณาการเองประชาชน และให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ จากการเดินทางเกิดความรัก ความเข้าใจ ในความงามของไทยและวิถีชีวิตไทย มากขึ้น.
- เพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการกระตุ้น จูงใจให้เกิดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาที่ยั่งยืนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนประเพณีอันดีงานของท้องถิ่นและของชาติ.

- เพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่น และสนับสนุนภาคเกษตรกรรม และผลผลิตทางการค้าของชนบท ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อการกระจายรายได้ และความเข้มแข็ง ทั่วประเทศในภูมิภาค.
- เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาองค์กรท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนถาวร.

5.4 บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการท่องเที่ยว

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ให้มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในด้านการจัดการการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ และศักยภาพของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเห็นว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีส่วนได้เสียและใกล้ชิดกับแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ควรมีบทบาทในด้านต่างๆพอสรุปเป็นสังเขปดังนี้ (วรรณ สิทธิอาษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม เติรช .2547.)

1. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ให้มีหน้าที่บำรุง , รักษาศิลปะ , จารีตประเพณี ,ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องหนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่จัดการ บำรุงรักษา ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเน้นการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่อย่างสมดุลและยั่งยืน.
2. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการสาธารณสุข เช่น การกำจัดสิ่งปฏิกูล และขยะมูลฝอย การดูแลด้านสุขลักษณะของอาคาร ควบคุมมลภาวะที่อาจก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะ หรือสถานที่เอกชน กำกับดูแลกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ดูแลตลาดสด สวนที่จำหน่ายอาหาร และสถานที่สะสมอาหารให้เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ ทั้งยังควบคุมดูแล การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้.

- บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่พำนักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวให้ใช้ชีวิตด้วยความสงบและปราศจากความวิตกกังวลจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย หรือโจรกรรมทรัพย์สิน สิ่งของมีค่าที่ได้นำติดตัวมาที่พำนักนักท่องเที่ยว

- บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลรักษาและปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดทำป้ายแสดงเส้นทางและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการท่องเที่ยวให้ชัดเจนและครบถ้วนเพื่อความสะดวกในการเดินทางของผู้มาเยือน

- บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลบำรุงรักษา เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ เช่นผิวการจราจร ท่าเทียบเรือท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ให้สะอาดสวยงามและปลอดภัย รวมทั้งตรวจตราดูแลระบวงการป้องกันภัย อุบัติการณ์เครื่องมือในการรักษาความปลอดภัยของพาหนะที่ใช้บริการรองรับนักท่องเที่ยวให้พร้อมใช้งานเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในทางปฏิบัติจริงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความรู้ และความชัดเจนในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยว รวมทั้งชุมชนยังขาดกลไก และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ ต่อชุมชนน้อยที่สุด นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณพร้อมในด้านโครงสร้าง และระบอบงานด้านการบริหารทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการคลังและงบประมาณ ด้านขอเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนั้นการเสริมสร้างความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเพิ่มสมรรถภาพ และศักยภาพ ให้สามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ต้องพึงกระทำดังนี้

1. สร้างเสริมศักยภาพในด้านบริหารและจัดการ การท่องเที่ยว ให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งสามารถจัดได้ในลักษณะของการเรียน การสอน สัมมนา รูปแบบการอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และอื่นๆ เป็นต้น.

2. การมอบอำนาจบริหารและจัดการ การท่องเที่ยวให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น ควรดำเนินการในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยพยายามเลือกในส่วนที่มีความพร้อม และจำเป็นมากที่สุดก่อน.

3. การจัดให้มีที่ปรึกษา และหรือพี่เลี้ยง ที่คอยดูแลในระยะต้นมีความสำคัญมาก สมควรที่กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานระดับสูงที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยตรงจะได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญในส่วนนี้.

4. ควรจัดให้มีการทำคู่มือ การบริหาร และจัดการ การท่องเที่ยวให้กับองค์กรท้องถิ่นเพื่อใช้ประกอบการดำเนินการกิจ ภายใต้ว ความรับผิดชอบ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ.

กล่าวโดยสรุป แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในอนาคต การผนึกเอกภาพมีส่วนร่วมของชุมชน โดยอาศัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพและองค์ความรู้ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครอบคลุมในด้านต่างๆ ดังนี้

- เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ และความเข้าใจในการบริหารจัดการทั่วไป และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- เพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ
- เพิ่มพูนความรู้ทางด้านสังคมและจิตวิทยาการท่องเที่ยว

ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว และบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถ เข้าใจและ ประสานงาน คู่อริภคณา สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ กับ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน.

5.5 มาตรการภายใต้วาระแห่งชาติ “เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน”

ความสำเร็จของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่ผ่านมาของประเทศไทยทำคุณประโยชน์อย่างมากในทางเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามตามธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ที่ล้ำค่า รวมทั้งวิถีชีวิต ทัศนียภาพไมตรี ของประชาชนที่มีความโอบอ้อมอารีมีน้ำใจที่เป็นมิตรไมตรีให้กับนักท่องเที่ยวทั่วไปเป็นพื้นฐานประกอบกับความร่วมมือร่วมใจของรัฐ และภาคเอกชน ในการส่งเสริมการตลาดพัฒนาคู่อริภคณาการท่องเที่ยว และการให้บริการการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับและประทับใจแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แต่จากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม ของประเทศไทยหลากหลายมิติด้วยกัน โดยเฉพาะการเสื่อมโทรมจากทรัพยากรการท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง อันเนื่องมาจากการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมทั้งมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น ไม่เพียงพอกับปริมาณความต้องการในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการบริหารจัดการ องค์ความรู้ งบประมาณ และวิสัยทัศน์ในการบริหารและจัดการของภาครัฐ

แนวคิดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควรต้องเน้นที่เรื่องของการพัฒนาอู่อริภคณา และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ทุกภาคส่วนที่อยู่

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณแลักรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งอเลักรัฐภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรท้องถิ่น โดยการเตรียมความพร้อมให้อองักกรปกครองส่วนท้องถิ่นในการถ่ายโอนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พื้นฟูองักความรู้และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อยะระดับมาตรฐานคุณภาพและบริการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยเน้นการสร้างสมรรถนะของผูัประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อม และชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาบุคลากร ทุกระดับ ทุกส่วนเพื่อเพิ่มพูนองักความรู้ วิสัยทัศน์ และประสาการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมีมาตรการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. มาตรการด้านการปรับโครงสร้างองักกรและกฎหมาย

1.1 ด้านการปรับโครงสร้างองักกร

1. ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ ในการพัฒนา การท่องเที่ยวใหม่ โดยเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบการท่องเที่ยว (Whole Tourism System) ด้วยการเตรียมความพร้อม และพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ตั้งแต่ักท่องเที่ยว , ผูัประกอบการ , ประชาชน , องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐบาล ให้อมแนวคิดและเข้าใจ บทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของแต่ละฝ่ายที่จะเข้ามาร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการกระจายอำนาจให้อองักกรบริหารส่วนท้องถิ่น และผ่นักกำลังการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นให้เข้ามาเป็น “เจ้าภาพตัวจริง” ในการร่วมวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใพื้นที่ของัวเอง

3. สนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างองักกรปกครองส่วนท้องถิ่น เฉพาะองักการบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ที่มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว โดยเพิ่มบุคลากร งบประมาณ ในจำนวนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ โดยเน้นด้านการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม คุณความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของักท่องเที่ยว.

4. จัดตั้งสำนักงานท่องเที่ยวภูมิภาค เพิ่มทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงานการติดตามและการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้น การมีเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคเป็นพื้นฐานให้แก่จังหวัดและองักกรปกครองส่วนท้องถิ่น.

5. จัดตั้งสำนวนมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ขึ้น เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานส่งเสริมขบวนการบริหารที่ถูกต้อง และเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงาน และร่วมดำเนินการกับหน่วยราชการ , เอกชน และองักกรปกครองท้องถิ่น และประเมินผลมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยวด้านสินค้าและบริการ.

6. พิจารณารวมและยกฐานะองักกรบริหารท้องถิ่น ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคม และจำนวนประชากรในแต่ละท้องถิ่นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้าง

ศักยภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลักชนบทบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาหลัก เกาะสมุย เกาะช้าง เกาะลันตา เป็นต้น

7. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติทั้งในระดับประเทศและระดับภาค คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับประเทศมีหน้าที่ดูแลกำกับนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมของประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและยั่งยืน ส่วนคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาค ทำหน้าที่ดูแลแนะนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละภาคให้มีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมและวิถีชีวิตของชุมชนแต่ละภาคตลอดทั้งเป็นตัวแทนเชื่อมประสานงานและเป็นพี่เลี้ยงให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว มีแนวคิด ทิศทางและศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมและภูมิประเทศในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

8. จะลดการปิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในปัจจุบัน มาใช้ในการปรับปรุง บำรุง พัฒนา แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้อยู่ในสภาพดี และมีคุณภาพ ก่อนที่จะเปิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ต่อไป.

1.2 ด้านกฎหมาย

1. ออกกฎหมายในระดับ พ.ร.บ.การท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Law) เพื่อรองรับ และสอดคล้องกับข้อเสนอในการปรับปรุง โครงสร้างองค์กรตามข้อ 1.1

2. ปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น พ.ร.บ.การโรงแรม พ.ศ.2478 พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535 เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.การท่องเที่ยวแห่งชาติ

2. มาตรการด้านงบประมาณ

2.1 จัดให้มีงบประมาณเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของภูมิภาค เป็นหมวดงบประมาณกลางเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ให้มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 1 ของรายได้จากการท่องเที่ยว (ปี 2547 มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นเงินประมาณ 380,000 ล้านบาท 1% ของจำนวนดังกล่าวประมาณ 3,800 ล้านบาท) โดยกำหนดเงื่อนไขในการจัดแบ่งงบประมาณตามแหล่งที่มาของรายได้ เช่นภาคใต้ มีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ ปีละ 150,000 ล้านบาท ก็จะได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 1,500 ล้านบาท เป็นกองทุนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคใต้ เป็นต้น โดยกึ่งหนึ่งของงบประมาณให้กระจายรายได้ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนอีกกึ่งหนึ่งให้สมทบเข้ากองทุน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาค เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวระหว่างรัฐและเอกชน.

2.2 จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาค เพื่อใช้เงินเครื่องมือในการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวของแต่ละภาคภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

3. มาตรการด้านอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของชาติ

3.1 สนับสนุนการลงทุนจัดทำระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานโดยยกเว้นภาษี เพื่อรองรับความต้องการตามแหล่งท่องเที่ยวหลัก เสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการดูแลจัดการ การกำจัดขยะ ระบบระบายน้ำเสีย รวมทั้งภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยว.

3.2 สนับสนุนโครงการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมของชุมชน ให้สามารถรองรับการเจริญเติบโตทางการท่องเที่ยวได้ เช่น โครงการอบรมภาษาอังกฤษ โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โครงการฝึกอบรมอาชีพเฉพาะทาง เป็นต้น.

3.3 สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง วิทยาลัยการท่องเที่ยวประจำภูมิภาค ภายใต้การดำเนินงานของรัฐ ดำเนินงานโดยอาศัยงบประมาณ จากกองทุนพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาค เพื่อฝึกอบรมและผลิต บุคลากรรองรับ และป้อนตลาดแรงงานด้านการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ให้ครบถ้วนและเพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคต.

4. มาตรการยกระดับมาตรฐานและคุณภาพบริการท่องเที่ยว

4.1 ผลักดันให้วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อป้อนให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเน้นที่คุณภาพและมาตรฐานมากกว่าเน้นที่ประกาศนียบัตร.

4.2 ผลักดันให้สถาบันองค์กรเอกชน และหน่วยงานรัฐ ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการบริการท่องเที่ยวของสินค้าและบริการในด้านต่าง ๆ อย่างเร่งด่วนเพื่อสร้างความเชื่อถือและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว.

4.3 ผลักดันให้มีการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แก่ผู้ประกอบการท้องถิ่นในด้านการบริหารจัดการ การตลาด และเงินทุนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและมาตรฐานของธุรกิจท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน

4.4 ประสานขอความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและเครือข่ายอุดมศึกษาในจังหวัดท่องเที่ยวให้บรรจุหลักสูตร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แก่นักเรียน นักศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวรวมถึงการมีจิตสำนึกที่ดีต่อการท่องเที่ยว

5. มาตรการด้านอำนวยความสะดวกในชีวิตและทรัพย์สิน

บทเรียนที่เกิดขึ้นมากมายในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นภัยจากชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวถูกคุมคามและทำร้าย ภัยจากโรคระบาด ภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ภัยจากธรรมชาติ “สึนามิ” รวมทั้งภัยจากความปลอดภัยในการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องทบทวน โครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวกับป้องกันปราบปรามการเคลื่อนย้าย การกักกัน และการอำนวยความสะดวกใหม่ทั้งระบบ โดยประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำเทคโนโลยีและระบบการจัดการสมัยใหม่มาเสริมสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพขององค์กร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบเตือนภัยและรักษาความปลอดภัยของประเทศในสายตาของทั่วโลก เพราะในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในตัวเองเกี่ยวกับรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มีต่อนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว รัฐบาลจำเป็นต้องมีนโยบายและดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในการดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้นักท่องเที่ยวมั่นใจได้ว่า ตลอดระยะเวลาที่ได้เยี่ยมชมที่มณฑลแผ่นดินไทย จนกระทั่งเดินทางกลับประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตนได้รับการดูแลคุ้มครอง สวัสดิภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากรัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

การสร้างระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว ถ้าจะให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน จะต้องได้รับการร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกันตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทุกฝ่ายจะต้องเห็นความสำคัญและมีจิตสำนึกของกรมมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นในทางบวกต่อการท่องเที่ยวของประเทศ การแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดให้ชัดเจนว่า องค์กรใดควรได้รับเรื่องใดไปดำเนินการ โดยรัฐบาลเน้นการดูแลด้านระบบความพร้อมในการเตือนภัย และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวจากภัยธรรมชาติ ระบบการป้องกัน ตรวจสอบการก่อวินาศกรรม และการก่อการร้ายสากลของท่าอากาศยาน สถานีขนส่งขนาดใหญ่ และสถานที่ท่องเที่ยวหลักเพื่อสร้างความเชื่อมั่นบรรยากาศการท่องเที่ยว และการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาพรวม ส่วนการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินด้านการประทุษร้ายร่างกายและทรัพย์สินความปลอดภัยจากการเดินทางทางน้ำ, ความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งการดูแลด้านสุขภาพและอนามัย การเพิ่มบทบาทให้องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

5.6 บทส่งท้าย

หากประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญของศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวว่าจะเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่จะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศได้ในระยะยาว การปรับเปลี่ยนแนวความคิดและการดำเนินงานภายใต้ ยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงสมควรจะได้รับ การผลักดันให้มีการริเริ่มอย่างเร่งด่วน เพราะหากไทยยังคงดำเนิน การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไปในรูปการจัดการเดิมที่เน้น “การตลาดเป็นตัวนำ” ในการพัฒนา มากกว่า “การพัฒนาแบบองค์รวมทางการท่องเที่ยว” โดยให้ความสำคัญในการเพิ่มปริมาณและรายได้ มากกว่าการจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้าและบริการ การเจริญเติบโตของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตอันใกล้อาจจะยังไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ในระยะยาว อัตราการเจริญเติบโตจะเริ่มถดถอย และเปลี่ยนจากแนวโน้ม ขาขึ้นมาเป็นขาลงแทน การท่องเที่ยวไทยจะ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวราคาถูก ไม่มีคุณภาพ ในสายตาของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ซึ่งทำให้ขาดโอกาส ยกกระดับให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้น ที่การยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้าและบริการ ในระยะสั้นอาจจะยังไม่เห็นผลมากนัก แต่ในระยะยาวจะได้ผลดีทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวที่จะเพิ่มมาอย่างล้นเหลือ และยั่งยืน ส่งผลให้สามารถตอบสนอง เจตนารมณ์ ของรัฐบาลที่จะใช้รายได้จากการท่องเที่ยว เป็น กลไกในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของสังคม และ วัฒนธรรมไทย อย่างยืนยาวบรรลุตามเป้าประสงค์ ของรัฐบาลที่ได้เลือกดำเนินยุทธศาสตร์พัฒนา การท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของประเทศ เพื่อเสริมสร้างรายได้ ขยายโอกาสการ ลงทุนและการค้าให้กับประชาชนทุกภาคส่วน มีการกระจาย ความเจริญไปสู่ชนบทอย่างทั่วถึง เพื่อความ กินดีอยู่ดีมีสุข ของประชาชนในประเทศตามแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนา ท้องถิ่นอย่างยั่งยืนถาวร และเป็นการยืนยันผลงานของรัฐบาลที่ตัดสินใจเลือกดำเนินแนวนโยบายการวาง กลยุทธ์ในการบริหารประเทศโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นกลไก ช่วยเสริมการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในประเทศและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นไป ระบบการเมืองการปกครอง แบบประชาธิปไตยที่รัฐบาล คือตัวแทนของประชาชนมีหน้าที่กำหนด แนวนโยบายบริหารจัดการประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและ วัฒนธรรมเพื่อความมั่งมีสันติสุขของประชาชนในประเทศอย่างแท้จริง.

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน, สำนักงาน พัฒนาการ
ท่องเที่ยว,2546.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่
รับผิดชอบของ อบต และ สต, ตุลาคม 2546.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 25 ปี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ: งานพัฒนาข่าวสาร
กองบริการท่องเที่ยว, สำนักนายกรัฐมนตรี,2529.
- ธรรมนูญ กระจ่างเหมาะ. “ภาวะเศรษฐกิจโลกด้านการท่องเที่ยวและบริการ” ในเอกสาร
ประกอบการบรรยายการศึกษา ปรีดี รุ่ง 3 พ.ศ. 2533 – 2534 วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร, กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ,2533.
- มนัส สุวรรณ. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย ,มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : นนทบุรี, 2547.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา วารสารยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2547 – 2551. กันยายน 2547.
- รศ.ศิริ ฮามสุโพธิ์. สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์,2543.
- รศ.สุวิมล เหลืองประเสริฐ. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว”. กรุงเทพฯ:
สาขาวิชาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ,2547.
- วรรณิลา ศิลปอาษา. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว”. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการ
จัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ,2547.
- วารสารองค์การการลงทุนสัตว์ป่าสากล.สำนักงานประเทศไทย มกราคม – มีนาคม 2003 : 11.
- สุวัฒน์ จุฑากรณ์. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” น.72 : 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 8 – 9 (พ.ศ. 2540 –2549) ; สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เสรี วังสีไพจิตร. จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ชนวนให้เกิดขบคิดขบวนการนิเวศวิทยาทาง
การเมือง. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร,2534.
- ศตพงษ์ สุทธรรักษ์. “เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตร การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน”
: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ; นนทบุรี,2546.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล สุพร ธรรมมารักษ์
วันเดือนปีเกิด 19 กุมภาพันธ์ 2496
สถานที่เกิด อ.เมือง จ.ตรัง
ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ
สถานที่ทำงาน บริษัท โฮเต็ลแมนฮัตตัน จำกัด
13 ถนนสุขุมวิท 15
แขวงคลองเตย เขตวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10110
หมายเลขโทรศัพท์ 0-2255-3480
หมายเลขโทรสาร 0-2255-3481
วุฒิการศึกษา นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สถาบันบริหารธุรกิจสหพันธ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย